

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 13.

V GORICI, ČETRTEK 27. MARCA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

28. marca, petek: Janez Kap.; Sikst III., papež. — 29., sobota: Ciril, mučenec; Bertold, spoznavavec. — 30., nedelja: 4. postna (sredpostna). Janez Klimak, opat; Kvirinij. — 31., ponedeljek: Modest, šk. krški; Benjamin; Balbina, devica. — 1. aprila, torek: Hugo, škof; Venancij, škof. — 2., sreda: Frančišek Pavlan.; Marija Egipč.; Leopold G. — 3., četrtek: Rihard, škof; Hionija.

Novice.

Prisrčno čestitamo!

Danes 25. marca je naš prevzvišeni knezonadškof goriški Franc Borja Sedej obhajal 25 letnico škofovskega posvečenja. L. 1906. so izvršili obred posvečenja škofje: Flapp iz Pule, Nagl iz Trsta in Mahnič s Krka. Včeraj ob deseti je sivolasi vladika imel slovesno škofovsko mašo. K obilnim voščilom se pridružujemo tudi mi in vemo, da govorimo vsemu našemu ljudstvu iz srca, če ljubljenu nadpastirju zakličemo: na mnoga leta!

11. obletnica.

23. marca l. 1919. so bili ustanovljeni prvi fašistovski krožki. V nedeljo so po vsej državi in v inozemstvu po italijanskih naselbinah slovesno obhajali to obletnico. Vodja fašizma je izdal poseben proglas, kjer pravi, da isto geslo kot pred 11 leti velja tudi danes. Uradni list »Foglio d' Ordini« je izdal navodila za spominska zborovanja.

V Verdijevem gledališču v Trstu je govoril minister pravde Rocco o fašistovski revoluciji, ki je revolucija živih in ne mrtvih. Ob koncu je vzkliknil, da Italija potrebuje Trst, fašizem je s Trstom in Trst s fašizmom, zdaj in na veke. V Gorici je govoril v mestnem gledališču poslanec Maltini. Pred njim je podal poročilo tajnik Godina. Poslanec Maltini se je v govoru spominjal zborovanja 15.000 fašistovskih vseučilišnikov v Gorici leta 1927. ter je očrtal fašistovske borbe in zmage. — Tudi od podeželskih fašistovskih krožkov prihajajo poročila o spominski proslavi.

Ministrov obisk.

Po končanih slovesnostih v Trstu se je minister pravde Rocco pripeljal v ponedeljek popoldne na kratek obisk v Gorico. Na prefekturi je bil slovesen sprejem, sodniki in advokati so mu pa bili predstavljeni na sodnji. Daljši pomenek je imel minister Rocco s knezonadškofom, prefektom in županom.

Stoletnica svobode.

Grčija obhaja letos stoletnico, odkar se je osvobodila turškega jarma in

postala samostojna država. Po vsej državi proslavljajo 100-letnico z veseliciami in starodavnimi grškimi igrami v svetem mestu Delfi. Slovesnosti so se pričele v sredo 25. t. m., ker so Grki na ta dan odločilno porazili turško brodovje pri mestu Missolungi.

Deveti obrok.

Dne 15. marca je Italija točno plačala deveti obrok svojega vojnega dolga, ki ga ima nasproti Angliji. Angleški državni banki je nakazala nekaj nad 197 milijonov lir.

Silovita iznajdba.

Znani učenjak senator Viljem Marconi je presenetil svet z novo iznajdbo. Iznal je poseben način, kako je mogoče z ladje, ki plove sredi morja, govoriti na majhnem brezžičnem telefonu tudi z najbolj oddaljenim delom sveta. Marconi je na parniku »Elektri«, zasidranem v genoveškem pristanišču, govoril z županom mesta Sydney v daljni Avstraliji, to se pravi na velikansko daljavo 18.000 kilometrov. Razgovor je bil jasen in razumljiv. Razen tega je Marconi dosegel, da prenaša električno silo preko polovice zemeljske oble. S parnika »Elektri« je na primer v istem avstralskem mestu Sydney užgal električne svetilke. Marconi bo z novimi iznajdbami lahko v najbolj oddaljenem mestu ugasnil luč ter potopil prebivalce v temo, ustavil na cesti tramvaj ali sredi proge železnico na električni pogon, ustavil električne centrale itd. Iznajdba bo mnogo koristila, služila bo pa lahko tudi kot silno orožje.

Smrt angleškega državnika.

Na praznik sv. Jožefa zjutraj je umrl znani angleški državnik lord Balfour. Artur I. Balfour je bil večkrat zunanji minister. Zadnjikrat je bil na tem mestu od l. 1916. do 1919. Bil je velik nasprotnik Nemčije, ker je videl v njej nevarnega tekmeca svoje domovine. Balfour je bil tudi navdušen pristaš misli, naj se v Palestini ustanovi judovska država. Zadanja leta je 81 letni državnik živel v miru na svojem posestvu.

Iz goriškega fašizma.

Dosedanji pokrajinski tajnik stotnik Godina je bil že pred časom na novo potrjen, sedaj so imenovali ostali odbor. V njem so: dr. Bressan kot podtajnik, stotnik Villa je upravni tajnik, ostali člani so Bulfoni Karel, Carlevaris Friderik, Cassanego E., dr. Delpin Al. in inž. Schiozzi.

Staroslovenščina v Vatikanu.

Kakor smo že poročali, je imel sv. oče v baziliki sv. Petra slovesno službo božjo za preganjano cerkev v Rusiji. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« piše, kako je prepeval med mašo ruski zbor staroslovenske cer-

kvene pesmi v narečju sv. Cirila in Metoda. Mogočno in skrivnostno, pravi omenjeni list, so donele tajne melodije pesmi »Spasitelj mira, spasi Rusijo«, (Rešenik sveta, reši Rusijo!) pod oboki največje cerkve na svetu.

Tržaški škof odlikovan.

Papež je podelil škofu dr. Alojziju Fogarju red »Naše gospe rešiteljice jetnikov«. V Trstu in po vsej deželi so verniki sprejeli vest z največjim zadoščenjem. Splošnim čestitkam se tudi mi pridružujemo.

Žrtve poplav.

O poplavih v južni Franciji, ki smo jih opisali v 11. št. »Novega lista«, so naredili račun. Dognali so, da je razdivjano vodovje zahtevalo 198 življenj. 3000 hiš je porušenih, škode pa je okoli ene milijarde (1000 milijonov) frankov.

Naš rojak

inženir Jurij Kraigher, doma iz Hrašč pri Postojni, se je v svetu dobro uveljavil. Med Združenimi državami Severne Amerike in med Mehiko oskrbuje zračni promet velika zrakoplovna družba, ki jo vodi svetovnoznani zmagovalec oceana letalec Lindberg. Lindbergov namestnik pri tej družbi je pa naš rojak Kraigher.

Zračni promet iz Trsta.

V mesecu februarju so s tržaškega letališča prepeljali v Zader in Ankon 290 oseb, na progi v Reko in Zader 70, v Benetke pa 95 oseb. Letala prevažajo tudi prtljago in pošto. Zračna služba se je vršila točno, brez vsake nesreče. Seveda je potnina taka, da si zračno potovanje lahko privoščijo le bogataši.

6-urni delavnik.

Ameriška socialistična stranka in nekatere strokovne organizacije so izdale proglas, v katerem pozivajo delavstvo, naj ob priliki proslave 1. maja stavi sledeče zahteve: 6-urni delavnik, ureditev zavarovanja proti brezposelnosti in starostno zavarovanje.

Vse na obroke.

Tretjina prebivalcev mesta Berlin, to je nad milijon ljudi, kupuje vse potrebščine na obroke. Celo živila kupujejo mnogi na obroke. V zadnjih dveh letih se je število takih nakupovalcev podvojilo. Znak pomanjkanja.

Ljubljanski knezoškof

dr. Jeglič je pred kratkim nevarno obolel: zadela ga je rahla kap. Posledice kapi so že izginile, vendar je odlični bolnik precej oslabil in mora slejkoprej imeti mir.

Tržaški kvestor premeščen.

Tržaškega kvestorja Orlandello je notranji minister postavil na razpoloženje in odpoklical v Rim. Na njegovo mesto pride kom. Gaetano Laino, dosedanji voditelj policije v pokrajini Forli.

Dr. Matko Laginja umrl.

V noči od 19. na 20. marca je umrl v Zagrebu v starosti 78 let predvojni voditelj istrskih Hrvatov dr. Matko Laginja.

Rodil se je prav na sedanji meji v Klani blizu Kastva l. 1852. Po dovršenih pravnih naukih je služil nekaj časa pri državnem pravdnistvu na Reki, nato je bil odvetnik na Voloskem in v Puli. V prve vrste političnih delavcev je stopil l. 1883., ko so ga istrski kmetje izvolili za deželnega poslanca. Bil je mnogo let tudi deželni odbornik. Dr. Matko Laginja je od l. 1893. dalje zastopal istrske Hrvate in Slovence tudi v dunajskem parlamentu, kjer se je tako uveljavil, da so ga izvolili za podpredsednika. Pokojnik je storil zelo mnogo za gospodarsko organizacijo istrskih Hrvatov. Skupno z drjem Janezom Krekom in monsignorjem Josipom Grašičem je ustanovil Zadružno zvezo v Puli. Laginjo so spoštovali tudi njegovi najhujši politični nasprotniki. Tržaški »Piccolo« od 20. marca piše, da je bil mož »bistrega uma in odkritega značaja, ki je kljub svoji politični nepopustljivosti užival med istrskimi italijanskimi rodoljubi radi svoje neomadeževane poštenosti pravo spoštovanje. Z njimi je bil osebno ne samo v korektnih, temveč celo v pristranskih odnosih.«

Po vojni se je dr. Matko Laginja umaknil v Jugoslavijo, kjer je postal poslanec in nato hrvatski ban. Poslednja leta se ni več udeleževal političnih bojov. Živel je v Zagrebu v popolnem zatišju.

Z drjem Laginjo je legel v grob mož, ki je žrtvoval za ljudstvo svoje najboljše moči. Pokoj njegovi duši, čast njegovemu spominu!

Duhovniška vest.

Č. g. Alojzij Filipič, kurat v Grgarju, je imenovan za župnika novo ustanovljene grgarske župnije. Čestitamo!

Iz učiteljske službe.

Učitelj Leopold Dakskobler, ki je dozdaj služboval v Zakojci nad Hudažužno, je premeščen v pokrajino Bazilikato v južni Italiji.

Napredni Turki.

Na Turškem se močno trudijo, kako bi ljudsko politično izobrazbo čim bolj dvignili. Zato je državni zbor sklenil, da bodo dajali velikim dnevnikom in tudi tednikom državno podporo. Listi pa se s tem nikakor ne obvežejo, da bodo pisali, kar vlada hoče.

»Strupene knjige«.

Ameriški senat je več časa razpravljal, kako bi omejili uvoz pohujšljivih knjig iz Evrope v Ameriko. Sestavili bodo poseben odbor, ki bo razpečevanje evropskih knjig nadzoroval. Za kakšne nas imajo! Po pravici ali po krivem?

Za številne družine.

Padanje rojstev vznemirja tudi Belgijo. Že l. 1921. so tam ustanovili Zvezo številnih družin. To društvo šteje danes že 101.864 družinskih očetov z dosti otrok. Zveza je izvojevala marsikatero davčno olajšavo. Med drugim bodo dosegli v kratkem tudi državno podporo, da si družinski očetje lahko hišo sezidajo, država bo

sprejela tudi zakon o zavarovanju mater ob nosečnosti; očetje številnih družin bodo imeli znižano vožnjo po vseh progah.

Brivec za ženske.

V Messini je živel 23 letni brivec Kajetan Bottari. Pred 3 leti se je začel gledal v lepo Rozalko Stracuzzi. Vzrastla je ljubezen in veseli brivec jo je z lepo deklico pobrisal v neznano. Ko so ju starši našli, sta že bila Rozalka in Kajetan mož in žena. Veselemu Kajetanu pa ni bilo dosti mar za britje moških brad, raje je pogledoval za cvetočimi dekliškimi obrazki, kar njegovi ženi ni bilo prav nič povšeči. Nekoč ga je radi tega spet trdo zgrabila. Kajetan pa je bil naveličan. Zagrabil je britev ter kakih dvajsetkrat potegnil po obrazu svoje žene. To britje ga bo stalo par let ječe.

Prefrigana babnica.

Zadnjič smo že pisali, da je znana pariška sleparka Marta Hanau začela v ječi stavkati, to se pravi nič jesti, da bi se je sodniki usmili. Res so jo poslali v bolnišnico in ji po cevki nasilno vliвали mleko. Toda prefriganka je že vedela, čemu se je pustila prepeljati v bolnišnico. Kljub varstvu dveh stražnikov, baje sta bila podkupljena, je s pomočjo prijateljev ušla iz bolnišnice. Ko so jo povsod razburjeno iskali, je gospa Hanau prišla sama nazaj v ječo. Isti dan so zginili iz sodniške zapiski, ki se tičejo obtožbe v velikanski slepariji gospe Hanau. Ravno ko so v ministrstvu razpravljali o najnovejši prebrisanosti gospe Hanau, je sluga prinesel ovojček in ga izročil pravnemu ministru. Ko ga odpre, najde v njem ključek od omare, kjer so bili sodni zapiski shranjeni. Omara je bila seveda prazna. Policija odmotava to najnovejšo zagonetko gospe Hanau, ki daje že toliko časa opravka pariški policiji.

V odgovor papežu.

Boljševiške voditelje je papežev ugovor proti preganjanju cerkve zelo razburil. V odgovor so začeli pobirati prostovoljne prispevke za gradnjo letal. Lepaki, ki pozivajo, naj državljanji prispevajo v ta namen, nosijo naslov: »Odgovorite rimskemu papežu.« Čuden odgovor!

Časnikarska šala.

Za nedeljo so tržaški listi napovedali poskus z novim letalskim padalom, ki ga je izumil Tržačan Bagatin. Okoli poldne se je zbralo zato na bregu velika množica radovednežev. Šele okoli 1. ure je od Portorose pribrnelo pomorsko letalo in pristalo v tržaškem zalivu. Vanj je stopil slavn izumitelj Bagatin in se vzel s padalom nad mesto. Tedaj so spustili iz letala... slavnatega moža, ki se je držal za dežnik. Na radovedne Tržičane so se usuli istočasno tisoči letakov z vabilom na novinarski ples. Nekateri gledavci so se zadovoljno muzali, drugi so se jezili.

Skodelica kave.

Ker se je carina na kavo zvišala od 12 na 16 lir za kilo, so tržaški kavarnarji podražili skodelico črne kave za 10 stotink. Proti temu je ostro nasto-

pil neki tržaški list in vprašal, zakaj niso kavarnarji nižali cen takrat, ko je cena kavi padla. Fašistovska zveza trgovcev se je postavila na stran kavarnarjev, češ da so morali podražiti kavo radi višjih davkov in višjih najemnin. Nastalo je razpravljanje, katerega se je udeležil tudi poslanec Banelli, in ki še ni končano.

Dobro skrivališče.

Češka policija je že dolgo iskala slovitega roparja Petrocija. Nikjer ga ni mogla iztakniti, čeprav je polovila že skoraj vse njegove tovariše. Končno so pa le zvedeli za skrivališče. Roparski poglavar je namreč podkupil orožniškega poveljnika ob romunski meji, da ga je sprejel v službo. Orožniki niso niti slutili, da se skriva med njih tovariši ropar.

Smrtna nesreča.

Pretekli teden je umrl nesrečne smrti letalski narednik Slovenec Milutin Lestan, star 20 let, doma iz Gorice. Na mirenskem letališču se je dvignil v zrak, a pri pristajanju se je tako močno ranil, da je v bolnišnici umrl. Naj mu bo domača zemlja lahka!

Knez pod ključem.

V Varšavi je bil aretiran knez Tomaz Lubomirski, član ene najstarejših in najodličnejših poljskih družin. Očitajo mu, da je zagrešil v Lvovu celo vrsto velikih sleparij. Njegova aretacija je vzbudila v odlični poljski družbi veliko pozornost.

Dan dobre knjige.

V soboto, na obletnico smrti velikega pesnika Goetheja, so po vsej Nemčiji obhajali dan dobre knjige. Prodajali so knjige po znižanih cenah in imeli nagovore na mladino, naj posega po dobrih knjigah. Vsako leto pa bodo izdali knjigarji seznam 50 najboljših knjig, ki so v tistem letu izšle.

Povsod

slab zimski promet, tako se glase poročila iz vseh držav. V Nemčiji, Švici in Jugoslaviji je bilo v planinskih nižavah, kjer so glavna središča tujskega prometa, malo snega in so morali zimski sportniki visoko v gore, da so našli led in primerna snežena ležišča. Zimska zdravilišča ob italijanski in francoski obali niso imela mnogo gostov, ker mila zima ni silila ljudi na jug. Povsod občutno manjkajo Amerikanci, ki so radi znanega bančnega poloma ostali v velikem številu doma. Radi tega trpi zlasti francoski tujski promet, ki je imel največje dobičke od dolarskih bogatašev.

Tržaški tramvaj.

Dohodki tržaškega tramvaja so znašali v februarju 1 milijon 200.000 lir. Najbolj nese proga do Sv. Ane (384 tisoč 598 lir), najmanj kolonjski (Fabio Severo 80.685).

Nov koledar.

V zadnjem času se kar vsipajo od vseh strani nasveti, kako naj bi se preuredil koledar, da bi ga sprejeli vsi narodi. Pri Zvezi narodov je poseben odbor, ki se za to zanima. Predlogov ima že vse polno. Najnovejšega je izdelal književnik Toddi. Objavil ga je v listu »Noi e il mondo« (mi in svet), ki je pričel izhajati v Rimu. Po Toddijevem načrtu bi bili meseci brez imen.

Kako je s politiko.

ZA NAPREDEK REKE.

Uradni list od 18. marca priobčuje kraljevi zakonski odlok, s katerim se ustvarja svobodni pas v reški pokrajini. Prvi člen pravi, da spadajo v svobodno ozemlje mesto Reka, Opatija, Volosko, Lovran in sosedne občine. Natančne meje se bodo določile v posebnem odloku finančnega ministra, ki izide v kratkem. Inozemsko blago, uvoženo v to ozemlje, bo vsake carine prosto. Že zadnjič smo omenili, da znaša carina na kavo 16 lir za kilogram, in da bodo prebivalci svobodnega pasa plačevali torej za navadno kavo mesto 25 le 9 lir. Za sladkor bodo plačevali mesto 6 lir 70 stotink le 1 liru 50. Pšenično moko bodo kupovali po 80 do 120 lir za 100 kg, torej več kot za tretjino ceneje kakor ostali državljani. Kruh bo mesto po 1.80 — 2 liri le po 1 do 1.10 za kilo. Znižala se bo tudi cena mesu in vinu. Rečani bodo iz tujine lahko uvažali petrolej, les, stroje, sukno in uporabljali vse te predmete brez carine. Razen tega se odpravi v svobodnem pasu notranji davek na proizvodnjo. Tako bo n. pr. proizvodnja žganja in drugih likerjev prosta. Ker znaša davek na žganje v državi 1950 lir na hektoliter alkohola, bo žganje v reškem pasu znatno bolj po ceni. Davku na proizvodnjo je podvrženo tudi pivo, cizorija in nekaj drugih predmetov. Vse to blago bo padlo v ceni.

Od teh, dobrot so po 2. členu kr. odloka izzeti le tobak, sol, žveplenske, vžigalni strojčki, cigaretni papirčki, električna sila in gas, to se pravi, da jih bodo prebivalci plačevali po istih cenah kakor doslej.

Iz tega, kar smo napisali, je razvidno, da je v reški pokrajini nastalo nekaj več kakor svobodna luka. Pri svobodni luki je samo pristanišče, kamor prihajajo ladje, carine prosto. Tuje blago se v svobodni luki izkreca v posebna skladišča in stoji noč in dan pod strogim nadzorstvom finančnih stražnikov. Bog obvari, da bi se neslo blago iz skladišč v mesto brez carine! Prosta luka je obdana z zidovjem, ki ga stalno stražijo financarji. To vidi mo najboljše v tržaški prosti luki. Niti trgovine in gostilne se ne smejo odpirati v svobodnem pristanišču. Prosta luka koristi v prvi vrsti tujim državam, ki uvažajo preko nje blago brez carine. Tuje pristanišče uporabljajo kakor da bi bilo njihovo, saj so proste vsakih sitnij in davkov. Korist domače države pa je v tem, da se inozemci prostih luk radi poslužujejo in se zato promet in trgovina močno razvijata. Domačini imajo dobre zaslužke. Življenske potrebščine pa ne postanejo cenejše, zakaj blago se v mestu zadržuje. Čisto drugače bo v reški pokrajini. Carina se ne bo ukinila samo v luki na korist tujim državam, temveč v vsem svobodnem pasu na korist celokupnega prebivalstva. To se bo poznalo pri cenah v gostilni, v trgovini in v kavarni, dobroto bo občutil vsak člo-

vek, ki bo živel na tem ozemlju. To je razlika med prosto luko in svobodnim pasom.

Važnost odloka.

Nevarno je seveda, da nastane na meji prostega ozemlja tihotapstvo. Saj bi tihotapec zaslužil že pri eni kili kave lepe denarce. Kraljevi odlok vsebuje zato stroge določbe proti tihotapstvu. Okoli prostega pasa se potegne carinska črta in se sezidajo finančne postaje. V ozemlje in iz ozemlja se sme blago prevažati samo po določenih poteh, financarji imajo pravico, da nadzorujejo v svobodnem pasu skladišča in trgovine ter dobe vpogled v trgovske knjige. Za organizacijo nove carinske službe je vlada določila 1 milijon lir.

Razumljivo je, da je v svobodni pas hotelo mnogo občin, ki tega niso dosegle. Vlada je tem krajem prišla v toliko na pomoč, da jim je dovolila uvoz najvažnejših življenskih potrebščin iz svobodnega pasa. Te obmejne vasi bodo torej tudi deležne carinskih ugodnosti.

Zakaj je država osnovala svobodno ozemlje v kvarnerski pokrajini? Vzrok je težki gospodarski položaj Reke. Po pogodbi v Rapallu se je prej enotno pristanišče razdelilo na dva dela: na Reko samo in na njeno prejšnje predmestje Sušak. Meja med Italijo in Jugoslavijo se vije skozi mesto, tako da je ena hiša v tej, druga v sosedni državi. Gospodarsko zaledje je pa Reki in Sušaku skupno, to se pravi, da mejita obe luki na Jugoslavijo. Važna razlika je pa v tem, da je isto zaledje Reki tujina, dočim je Sušaku del skupne države. Člankar Metron pravi v »Corriere della Sera«, da je Jugoslavija proti določilom pogodb osredotočila vso trgovino na Sušaku, tako da se je njegov promet močno razvil na škodo Reke. Od leta 1924. do 1928. je izvoženo in uvoženo blago poskočilo na Sušaku od 156 na 564 tisoč ton, dočim se je na Reki zvišalo od 544 tisoč na 1 milijon 441 tisoč ton. Reka je torej — pravi Metron — v 4 letih svoj trgovski promet več ko podvojila, Sušak pa skoraj počel. Zakaj dela lahko Sušak Reki konkurenco? Gospodarski svet na Reki odgovarja takole: Sušak ima za nalaganje in odlaganje lesa, ki je glavni predmet reške in sušške trgovine, večje in bolj primerne prostore, krajevni stroški so na Sušaku manjši in železnice vozi jo iz Sušaka po nižjih cenah. V oktobru 1926. je izdala namreč Jugoslavija zakon, po katerem se dovoljuje vsemu blagu, ki prihaja skozi jugoslovanska pristanišča, 30 odstotkov popusta na železnicah. Da bi trgovci prihranili 30% voznine, pošiljajo blago raje skozi Sušak nego skozi Reko.

Rimska vlada je izkazala mestu doslej že celo vrsto ugodnosti. Tako je n. pr. leta 1925. dala 25 milijonov lir, da se razdele v obliki ugodnih posojil med reške trgovce in industrialce. V aprilu 1927. je pa izšel odlok, s katerim je dovolila vlada carine prost

uvoz strojev in drugega materiala, ki se rabi za ustanovitev ali povečanje tovarnen na reškem ozemlju. Razen tega je oprostila država ta podjetja hišnega in zemljiškega ter dohodninskega davka. Uradno poročilo Gospodarskega sveta na Reki pravi, da te znatne vladne ugodnosti vendar niso prinesle zaželenega uspeha. Doslej se je ustanovila ena sama nova tovarna. Glavni vzrok je ta, da je Reka na skrajni meji države, in pa to, da je vlada dovolila enake ugodnosti tudi mestom Italije, ki imajo boljšo zemljepisno lego.

Najvažnejša dosedanja pomoč Reki je brez dvoma svobodni pas. Življenje bo postalo na ozemlju zelo poceni, tujski promet se bo v pokrajini dvignil. Opatija, Volosko in druga letovišča bodo lahko konkurirala z letovišči na jugoslovanski obali Jadranskega morja. Trgovski promet v luki ne bo imel take neposredne koristi. Svobodni pas velja za sedaj poskusno do 31. decembra 1931., torej 21 mesecev. V tem času prenehajo pogodbe z Jugoslavijo, ki se tičejo tudi reške trgovine. Nadaljna politika vlade bo odvisna od tega, ali se do 31. decembra 1931. sklene tudi glede Reke z Jugoslavijo pameten sporazum, kar iz srca želimo.

POMORSKO ZBOROVANJE V LONDONU.

Zastopniki 5 največjih pomorskih držav: Anglije, Amerike, Japonske, Italije in Francije zborujejo v Londonu že polna dva meseca, a niso prišli še do nobenega zaključka. Nasprotja med posameznimi velesilami se zde skoro nepremostljiva. Poudariti je treba, da ne obstaja samo nasprotje med Francozi in Italijani, temveč tudi med Amerikanci in Japonci. Japonci zahtevajo namreč 70 odstotkov velikih ladij, ki ji dobi Amerika, torej 10 od sto več, nego so jih imeli doslej, po vrhu pa večje število podmornic, kakor jih imajo Amerikanci. Japonci pravijo, da je njih dežela otok, izpostavljen od vseh strani napadom, in da jim pritiče zato zelo močno brodogradnja podmornic. Amerikanci ne slišijo radi na to uho, toda Japonci so ponavljali tako glasno in neutrudljivo vedno isto zahtevo, da so se Amerikanci morali spustiti v pogajanja, ki so zelo težavna in se niso še zaključila.

Druga velika zapreka je pomorska enakost med Italijo in Francijo. Ko je Tardieu (Tardjé) sestavil novo vlado in se 7. marca vrnil v London, so nekateri upali, da pridejo pogajanja v hitrejši tek. Upali so, da bo vsak nekoliko popustil in se zborovanje v par tednih srečno zaključilo. Posebno angleški prvi minister Mac Donald je bil poln dobrih upov. Najprej je pritiskal na Francoze, naj znižajo svoje velike zahteve in zmanjšajo 725 tisoč ton na bolj skromno mero. Francozi so odgovorili, da niso nasprotni, če jim ostale velesile obljubijo pomoč proti morebitnim napadalcem. Predlagali so, naj se sklene za Sredozemsko morje posebna politična pogodba, ki za-

gotavlja Francozom sedanje posestno stanje. Samo če se čuti Francija varno, če ve, da bo v slučaju napada imela zaveznike, lahko zniža svojo mornarico. Amerikanci so ta predlog odločno odbili, češ, da se ne marajo vtikovati v evropske zmešnjave. Ljudstvo Združenih držav ima tako slabo mnenje o evropskih prepirljivcih, da bi vrglo vsako vlado, ki bi sklenila zavezništvo s katerokoli državo v Evropi. Ravno tako je pa tudi Mac Donald nasproten novi politični pogodbi. Mož trdi, da je Anglija že v Locarnu vzela na svoja ramena dovoljno breme, ko je zagotovila Francozom nedotakljivost meje nasproti Nemčiji in se zavezala, da jih bo podpirala v slučaju nemškega napada z vsemi svojimi oboroženimi silami. Da bi se Anglija vtikovala tudi v morebitne vojne na Sredozemskem morju, temu je pa Mac Donald odločno nasproten.

Tako je francoski predlog padel v vodo. Briand se je vrnil k 724 tisoč tonam, ki so po njegovem neobhodno potrebne, če naj se Francija brani proti morebitnim napadom samo z lastnimi silami.

Ko so videli, da po tej poti ne gre, je Tardieu stavil Angležem novo ponudbo. Rekel je, da pusti Angležem proste roke na morju, da jim dovoli kakršnokoli mornarico, če puste Angleži Francozom proste roke v oboroževanju na suhem. To bi ne bilo drugo nego obnovitev vojaškega francosko-angleškega dogovora iz poletja 1928., proti kateremu sta tedaj Italija in Amerika najodločneje protestirali. Tudi Mac Donald sam, ki je bil takrat v opoziciji, je nastopil proti temu dogovoru in obdolževal konservativno vlado gospoda Baldwina, da podpira francoski imperializem v Evropi. Pod pritiskom tolikih protestov je Baldwin dogovor s Francijo preklinal. Da bi ga Mac Donald sedaj obnovil, je politično nemogoče. Če bi to naredil, bi se postavil v nasprotje z Združenimi državami Severne Amerike in uničil tako prijateljsko politiko, ki jo je začel ob nastopu vlade s to velesilo.

Francozi odpotovali.

Po tej poti torej tudi ni bilo sporazuma. Tedaj so vprašali Francoze, je li bi znižali svoje zahteve, ako bi se Italija odpovedala pomorski enakosti s Francijo. Tardieu in Briand sta prikimala. Amerikanci in Angleži so se spravili takoj na zunanjega ministra Grandija in ga začeli na vse načine obdelovati, naj popusti. Hoteli so priti do sporazuma s Francijo na račun Italije. Toda minister Grandi je ostal pri svojem in izjavil, da se Italija pod nobenim pogojem ne odpove enakosti s Francozi, do katere ima pravico. Inozemsko časopisje je pisalo, da se mislijo Amerikanci in Angleži obrniti naravnost na načelnika vlade Mussolinija in ga naprositi, naj popusti od svoje zahteve. Pariški časniki so govorili, kakor da je to že sklenjena stvar, in povedali, da bo Francija, če posredovanje uspe, znižala svojih 724 tisoč ton na 630 tisoč. Toda to so bili računi brez krčmarja. Veliki fašistijski svet v Rimu je popolnoma odobril nastop zunanjega ministra Grandija in podčrtal še enkrat, da se Italija ne misli umakniti niti za milimeter od svoje zahteve po pomorski enakosti s Francijo. Ta sklep je napravil takojšnji konec pisanju in domnevam inozemskega tiska ter razčistil položaj.

Briand, Tardieu in ostali francoski zastopniki so spravili kovčge in odpotovali v Pariz. Briand je rekel, da se vrne, če bo kaj dela, Tardieu je po udaril, da čaka na nove predloge. V Londonu je ostal sicer francoski poslanik Fleurian (Flerió) s par pomorskimi izvedenci, toda ti so postali prav za prav opazovalci. Sedaj, ko manjka jo v Londonu vplivni in odločilni francoski državniki, se vrši pomorsko zborovanje le med 4 in ne več med 5 velesilami. Mogoče bosta Tardieu in Briand prišla zopet v London, morda bosta držala velike govore in se še naprej pogajala, toda po mnenju političnih krogov se je pomorsko zborovanje v glavnem ponesrečilo. O kakih splošnih razorožitvi na morju ni več govora. Kar se lahko doseže, je

kvečjemu dogovor med Japonsko, Anglijo in Ameriko, ki se pa ne tiče Evrope, temveč daljnih dežel in morij. Da pomirijo razočarano svetovno javnost, bodo morda uredili tudi par splošnih, toda postranskih zadev. Mogoče bo vseh 5 velesil podpisalo pogodbo, s katero se omili boj podmorskih čolnov, prepove potapljanje trgovskih ladij in slično. Toda če pomislimo, da je svet pričakoval od zborovanja omejitev oboroževanja, upal, da se vojaška bremena v vseh državah znižajo, so taki dogovori le malenkosti brez pravega pomena.

Pomorsko zborovanje v Londonu je pa kljub temu zelo važno, ker nudi človeku resnično sliko naše dobe in nam kaže vso resnost razmer, v katerih živi človeštvo. Zveza narodov, Kelloggov pakt proti vojni in pogodba v Locarnu niso pomirile sveta, saj se niti državniki, ki so te pogodbe podpisali, nanje popolnoma ne zanašajo. Oboroževanje se v vseh deželah Evrope, Amerike in Azije nadaljuje.

Objave.

Pozor, mlekarji!

Goriško županstvo poziva vse, ki prodajajo mleko v mestu, da do 30. aprila t. l. javijo na županstvo (Ufficio municipale d'Igiene, via Mazzini 7), kje se hlev nahaja, in število krav ter kg. Kdor ima več kot 6 krav, mora dati tudi podatke o osebah, ki molzejo. Poljski čuvaji bodo raznašali posebne tiskovine, kamor se bo vse to napisalo.

Listnica uredništva.

Uredništvo izjavlja, da zadnjega dopisa iz Magozda ni pisal Matija Volarič št. 6.

Dopisniku iz Renč: Vaš dopis ni za javnost!

Nič ni lažje

kakor dobiti brezplačno zlat prstan z lepim kamnom. Dobite ga, ako zberete 200 listkov, ki so priloženi vsem po ¼ kg težkim paketom jajčnih testenin »PEKATETE«.

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Nekega jutra, ko ni bilo Satati doma, je pred Pagirovim dvorcem obstala Roantina nosilnica. Ze nekaj dni je bila mlada vdova srečna Hnumgotenova nevesta po zaslugi spretnih Keniamunovih potez. Poveljnik telesne straže ni izgubljal časa. S koškom lepih rož je šel k Roanti, ki ga je radostno sprejela. Mlada vdova je začela pozorno primerjati Meno z njegovim poveljnikom, pri čemer je vse prednosti prisodila poslednjemu. »Bila sem zares blazna in slepa,« je pomislila Roanta in vzpodbujajoče pogledala svojega oboževalca.

Roanta je priznala svojemu bodočemu možu, da jo je Mena strašno mučil s svojo ljubosumnostjo, ker se je bal, da bi mu poveljnik ne prevzel bogate neveste. Poleg tega jo je s svojim bahanjem spravil v sramoto. Zato je sklenila maščevati se s tem, da ga izroči javnemu posmehu. Prosila je torej svojega ženina, naj nikomur ne česar ne omeni o njuni zaroki. Naj Mena ostane pri svoji domnevi, da je še vedno njen izvoljenec. Šele pri

gostiji naj izve resnico. Dobri Hnumgoten se je strinjal z vsem.

Lastna sreča je povzročila, da je mlada žena še bolj obžalovala Nejto, nesrečno žrtev bratove in Pagirove zapravljenosti. Hotela se je sprijateljiti z deklico in ji povedati, da se bo mogla v njeni hiši sestajati s Keniamunom. Prišla pa je k Pagirovim pod pretvezo, da povabi vso družino na prvo gostijo, ki jo priredi po moževi smrti. Menu pa je že zjutraj poslala tale poziv: »Sklenila sem prirediti gostijo, ki jo moji prijatelji dolgo pričakujejo. Odlagam žalovanje, da začnem novo življenje. Upam, da me za gotovo posetiš.«

Nejta je bila sama. Prvič sta se mladi ženski prosto razgovarjali, zakaj do sedaj sta se malo poznali. Roanta se je iskreno pogovorila z dekletom in jo pozvala, naj prebije naslednji večer pri njej. Nejta je videla v vdovi bodočo svakinjo in je bila vesela, da se otrese Satatine navzočnosti. Zato je povabilo sprejela in ločili sta se s prijateljskim poljubom.

Ob določeni uri se je Nejta napotila k Roantinemu dvorcu, kjer je bila sprejeta z odprtimi rokami. Novi prijateljici sta šli v vrt in sedli v majhnem paviljonu, ki je gledal na Nil.

»Tu si odpočijeva in se pogovoriva,« je rekla Roanta

Naši trgi.

KOBARID.

Tja kjer predere bistra Soča tesen med Stolovim in Drežniškim pogorjem, se je stisnil tudi trg Kobarid. Visoko nad njim se pne pod nebo 2245 metrov visoki Krn (ime izvira že iz starih časov in bi se reklo po naše »pečina«, »skalina«; podobno ime je n. pr. Krnica). Zapadno od Kobarida se vleče med Stolovim in Matajurskim pogorjem tja do Breginja Kobariški kot. Proti vzhodu se pa odpira nepozaben pogled proti Sv. Lovrencu in na Sočo pod njim. Ta pogled je porodil tudi prelepo pesnitev »Krasna si, bistra hči planin...«

Sredi tako lepe ravnice, z ozadjem iz samih gorskih velikanov, stoji malo-kateri naš trg.

Kobariška tla so starodavna. Na gričku pri Sv. Antonu (309 metrov nad morjem) je baje bilo gradišče starih prebivalcev Karnov. Pa tudi pokrajina sama je kazala drugačno lice kot danes. Soča je pod Kobaridom zavila proti zapadu v Nadižo, pod Kobaridom tja do Kamnega ali še nižje pa je valovilo lepo jezero. Tako vsaj pravijo stare bukve.*)

Ko so prišle rimske legije v te kraje, so novi gospodovalci prepregli deželo najprej z dobrimi cestami, da bi lahko ponesli rimske orle gori do seve. Taka važna vojaška in trgovska cesta se je belila tudi mimo Kobarida. Prišla je iz italjskih ravni ob dolini Nadiže in je pri Kobaridu zavila na Bovec in čez Predel. V bližini Kobarida je bila rimska postaja »ad Silanos«. Na gričku pri Sv. Antonu pa je strajala »specula« (rimska trdnjavnica) so točje treh dolin.

S Tolminom vred je tudi Kobarid prišel z godaj pod oblast oglejskih patriarhov. Ti so razdelili posestva svojim zvestim vitezmom. Skoro ves Kobariški kot je prišel na ta način v roke plemiške rodbine Cucagna iz Čedad.

*) Več o tem lahko izveš iz 2. štev. letošnje »Družine«.

Prav v trgu so pa imeli glavno besedo plemiči Čuki, stranska veja Cucagnov.

Oglejski patriarhi so na vso moč širili krščanstvo. Vendar še do 14. stoletja niso mogli iztrebiti ostankov paganstva. Patriarhov odposlanec Franc de Clugia je jel l. 1331. pridigati križarsko vojno proti Kobaridcem, ki so še tedaj molili boginjo Živo ob nekem studencu pod hribčkom Sv. Antona. Čedadski križarji so prišli, zamašili studenec in posekali mogočen hrast paganskih Kobaridcev. Te dogodke sta z živimi barvami opisala naša pisatelj Joža Lovrenčič in France Bevk. Skozi ves srednji vek je bil Kobarid deležen vseh gospodarjev in nesreč, ki so padale na sosednje Tolminsko.

Pred vojno se je Kobarid razvil v lep gorski trg kot središče sosednih vasi. Imel je sodnijo, davkarijo in vojaško posadko. Danes je trg sicer izgubil sodnijo, davkarijo in pred kratkim tudi vojaštvo, a je še vedno v njem registrski urad, izterjevalnica, orožniška in finančna postaja ter gozdna milica. Poleg domače posojilnice sta odprli svoje prostore tudi poslužnici banke »Venezia Giulia« in »Friuli«.

Nekdanjega trgovskega pomena trg več nima. Ozkotirna železnica Kobarid - Čedad je bila zgrajena med vojno. Cesta čez Predel je pa že davno prenehala biti močna trgovska žila med severom in jugom. Kobarid se

danés preživlja po večini s poljedelstvom in živinorejo. Okoličani kupujejo v dvajsetih trških prodajalnah svoje potrebščine. Še več pa morda puste v številnejših gostilnah, saj od kar so jim zamašili tisti studenec, ne pijejo več radi vode...

Danes šteje trg okoli 1000 prebivalcev; župnija pa, kamor spadajo še vasi: Idersko, Svino, Sužid in Staro selo, ima 2300 duš. V trgu je tudi sedež županstva (okoli 6000 občanarjev) in dekanije (kakih 9000 ljudi). Kobaridec je prijazen in zadovoljen človek; zato pa tudi učka v zdravju obilo starih let. Kreпки osemdesetletniki niso redka prikazen.

Hiše v Kobaridu so majhne in nizke ter se stiskajo ob glavni cesti proti starodavnemu kobariškemu mostu čez Sočo. Ker ni bil Kobarid med vojno dosti porušen, je ohranil staro lice.

Posebnih zanimivosti razun starinske cerkvice sv. Antona Padovanskega na že omenjenem hribčku ni. Kobaridci, posebno dekleta, rada stopijo tja gor, zlasti v tajnih dušnih zadevah.... V cerkvi so zanimive nekatere slike. Farna cerkev Marijinega vnebovzvetja pa nima nič posebnega. Svoječasno so jo najbrže razširili.

Tržani so ponosni na svojega rojaka pesnika Pagliaruzzija Krilana in na skladatelja Hrabroslava Volariča. Tu je tudi pokopan Gregorčičev veliki prijatelj dekan Andrej Jekše. Pod njim je služboval pesnik Simon Gregorčič, ki je prvi pokazal svetu lepoto naših planin, v katerih naročju se beli prijazni Kobarid.

Okno v svet.

Bolgarija in atentati v južni Srbiji.

Bombni napadi, ki so jih izvršili v južni Srbiji bolgarski revolucionarji, in o katerih je »Novi list« že pisal, so še vedno na dnevnem redu. Koraku, ki sta ga naredila pri bolgarski vladi angleški in francoski poslanik v Sofiji, se je pridružil tudi italijanski poslanik Piacentini. Posetil je ministra zunanjih zadev gospoda Burova in se z njim dolgo razgovarjal. Posredova-

nje Italije je vzbudilo v Sofiji globok vtis, ker se Italija ni hotela doslej nikoli vtikovati v to vprašanje. Pozneje so predstavniki Anglije, Francije in Italije obiskali načelnika vlade Ljapčeva in mu izjavili, da velesile ne morejo z mirnim očesom gledati, kako zastrujejo makedonski revolucionarji svojo borbo. Saj so njihovi napadi že večkrat izzvali težko napetost v jugoslovansko - bolgarskih odnosajih.

ter posedla prijateljico na ležišče. »Dvigni glavo in zapodi žalostne misli, Nejta. Ne vidim rada, da je tako mlado, lepo in sreče vredno bitje, kakor si ti, obremenjeno s tako težko žalostjo. Odkrij mi svoje srce, ubožica. Da ti bo izpoved lažja, vedi, da poznam pravi vzrok tvojega bodočega zakona in tvojo velikodušno žrtev.«

»Da veš? Od koga?« je vprašala Nejta zardevajoč.

»Od koga sem to zvedela, ti ne morem povedati, tvoja tajnost pa mi je sveta. Če sem začela o tem govoriti, sem to storila le zato, da te potolažim in ti pokazem dobre strani neizogibnega dejstva. Najprej vedi, da postaneš ena izmed najbogatejših žena v Tebah. Za tvoje razkošje ti bodo nevoščljive vse one ženske, ki so hrepenele, da bi si podjarmile Hartatefa. Drugič, tvoj mož bo zaradi službe po cele tedne z doma. Tako boš prosta. Kdo ti more prepovedati obiskovanje znancev in sestanke z izvoljencem svojega srca? Vem, da ljubiš Keniamuna, in to se mi zdi nekaj docela naravnega, ker je čeden mož.«

Zmedeno jo je Nejta poslušala in rdela. Rahla guba se ji je začrtala med obrvmi.

»Kaj bi rekel Hartatef, če bi to zvedel?« je vprašala z neodločnim glasom. »Nisem mu prisegla ljubezni in

zvestobe, vendar pa je sramotno, če se neprestano bojiš, da te ulove kakor tatu! In ali smem ljubiti Keniamuna, če ni moj mož?«

Mlada vdova je prasnila v glasen smeh.

»Kako si še otročja, Nejta. Ko boš poročena, gotovo izpremeniš svoje nazore; ne boš si belila glave zaradi kakega sestanka s Keniamunom. Zdaj mi pa povej, ali znaš čuvati tajnost svoje prijateljice?«

»Gotovo. Za koga me smatraš? Če mi nekaj zaupaš, ti prisegam, da bom molčala, zlasti pred svojimi sorodniki, ki jih več ne cenim.«

»To mi zadostuje. Tajnost se tiče tvojega brata.« je rekla Roanta, božajoč roko mladega dekleta. »Poslušaj, Hnumgotenova nevesta sem, toda nihče ne sme tega vedeti do gostije, ki jo priredim koncem tedna.«

Nejta se je začudeno vzravnila.

»Kako! Ali si nisi izbrala Mena? Zdaj razumem, zakaj ne sme on o tem nič vedeti,« je rekla z zaničljivim nasmeškom.

»Da, maščevati se hočem za njegovo bahanje in vse neprijetnosti, ki mi jih je povzročil s svojo vrtoglavoostjo in ljubosumnostjo. Ne bodi huda, če ga tako kruto kaznujem.«

»Kakor grob bom molčala. Ta podlež, ki je kriv, da

Z ozirom na sporazum v Sofiji, sklenjen na njih posredovanje, smatrajo velesile za svojo dolžnost, da posredujejo in pozovejo bolgarsko vlado, da spoštuje omenjeni dogovor v celoti, posebno pa ono točko, kjer se obe državi obvezujeta preprečiti tajno prehajanje čez mejo. Jugoslovanska vlada trdi, da Bolgarija ni spoštovala te točke sporazuma, ker bi bilo drugače atentatorjem nemogoče priti na jugoslovansko ozemlje in pribežati po izvršenih napadih v Bolgarijo.

Jugoslovanski politični krogi trde, da sta poslanika Francije in Anglije zahtevala od bolgarske vlade, da zapre ali izžene iz države predsednika makedonske revolucionarne organizacije Vančo Mihajlova. Nemški časopisi trde pa celo to, da je Jugoslavija v sporazumu z Anglijo in Francijo ukazala svojemu poslaniku Nešiću, naj zahteva od bolgarske vlade razpust in uničenje makedonske revolucionarne organizacije, ker je škodljiva dobrim jugoslovansko-bolgarskim odnosom ter nevarna za mir na Balkanu.

Po zadnjih vesteh je Bolgarija že zaprla glavne makedonske voditelje in je trdno odločena narediti konec makedonskemu revolucionarnemu gibanju proti Jugoslaviji.

Za samostojnost Egipta.

Ko je angleška delavska stranka prišla na krmilo, je Mac Donald spremenił dotedanjo angleško politiko tudi v tem, da je Egiptu obljubil državno samostojnost, kakor jo imajo že druge angleške prekmorske dežele, na primer Kanada, Avstralija in Južna Afrika. Zunanji minister Henderson je stavil Egipčanom ponudbe, ki so jih pa ti le deloma sprejeli. Zato se je tedni odpeljalo posebno odposlanstvo Egipčanov v London na pogajanja. Na svojem potu so se odposlanci ustavili v Neapolju, kjer je prvi minister egiptovske vlade Nahas Paša dal časnikiarjem politično izjavo. Trdno upam, — je rekel — da se bodo pogajanja, ki jih bom vodil z angleško delavsko vlado, srečno končala. Naša dežela se zaveda, da je dosegla polno

politično zavest in tako visoko stopnjo omike, da se ji lahko prizna popolna in brezpogojna neodvisnost. Pogajanja v Londonu se bodo vrtela okoli nastopnih 4 točk: 1. popolno priznanje egiptovske neodvisnosti; 2. umik angleških vojakov iz dežele; 3. ureditev vodnih sil na reki Nilu in 4. vprašanje Sudana.

Najvažnejši je umik angleških čet iz Egipta, zakaj dokler stoje angleški vojaki v deželi, je neodvisnost zelo dvomljiva in v stalni nevarnosti. Šele lastna vojska daje narodom pravo svobodo in samostojnost. Sudan je pa

dežela južno od Egipta, o kateri ni še odločeno, ali je del Egipta ali pa pokrajina zase. Egipčani trde, da spada Sudan k Egiptu in da pritiče zato tudi njemu neodvisnost. Angleži bi pa radi Sudan izločili iz bodoče egiptovske svobodne države in ga obdržali sebi.

Ti dve vprašanji sta zelo težavni in diplomatska borba v Londonu bo trda.

Pogajanja o egiptovski neodvisnosti so nov dokaz, kako se prekomorski narodi v našem času vedno bolj prebujajo in osamosvajajo.

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz Vipavske doline.

Skrilje. — Naša cerkev je hvala Bogu, požrtvovalnemu župniku in vsem dobrotnikom dovršena. Zdaj bo treba dolgove plačevati. Nekateri bodo še morali dati svoje prispevke. — Zastran naših poti bi tudi trebalo malo složnosti. Grušč so že napeljali, pa se branimo robot in denarnih prispevkov. — Pred kratkim je Bog poklical k sebi 7 letno Mileno, hčerko zid. mojstra Valiča. Preteklo nedeljo je še vesela vijolice brala, v ponedeljek pa jo je kruta smrt že iztrgala žalujočim staršem.

Osek. — (Nesrečni Dovžekov vrt.) — Predzadnje nedeljo nas je prišla obiskat družba Šempascev. Vozili so se na dvovprežnem koleslju. Ko so se vračali, je radi slabe ceste voz zašel na rob in se tako močno nagnil, da je naše obiskovalce vrglo na Dovžekov vrt. Nesrečni potniki so na naše veselje ostali nepoškodovani, odnesli so samo par prask po rokah in nosovih. Največjo škodo trpi vrt, ki ga bo moral gospodar najbrže še enkrat prekopat.

Vitovlje. — Pri nas smo korajžni in napredni. Za vsako malenkost tečemo k jezičnemu doktorju. Marsikatega je trma stala že precej tisočakov. Kaj jim kdo more s svetom?

Prav tako malo opraviš ko pri dekletu s klobukom na glavi in moko na obrazu, z materjo pa v starih cunjah.

Dornberg. — (Vzgledni fant je. — Smrt. — Odstop.) — Praznik naše moške mladine smo obhajali letos z izredno slovesnostjo. Po leg tridnevni duhovni vaj, katere je vodil preč. g. šturski, je bil na predvečer praznika sv. Jožefa prvi slovesni sprejem fantov v fantovsko Marijino kongregacijo. Vsi smo bili prijetno ganjeni ob tem dogodku; fantom čestitamo! Isti večer je bil blagoslovljen tudi lepi kip našega zavetnika sv. Jožefa. Pevski zbor pa se je ob tej priliki postavil, da smo bili iznenadeni. — V 58. letu starosti je umrl dne 21. marca naš bivši obč. tajnik gosp. Milan Peroci. Tajnikoval je dolgo vrsto let pri Sv. Luciji, v Mirnu, Dornbergu in Renčah. Ohranili ga bomo v dobrem spominu! — Naš občinski načelnik g. vitez Franciolini je postal ostavko, ki je bila sprejeta. Občani zaupajo, da bodo višja oblastva poslala na njegovo mesto samostojnega in nepristranskega upravnika, ki bo ljudske potrebe razumeval.

Vipava. — (Obč. smetišnica. — Sportno življenje.) — Naša občinska smetišnica je bila po navadi vedno kje v skritem kraju. Zdaj pa odkladajo smeti kar na zemonsko pot in moramo mi in Zemonci voziti čez

je bil dan moje zaroke moj najstrašnejši dan, to popolnoma zaslužil!

Radostni Roantin vzklik je prekinil ta pogovor.

»Poglej, kakšne goste nam pošiljajo bogovi! Hnumgoten in Keniamun prihajata!«

Vstala je, da sprejme gosta. Nastal je živahen pogovor, ki se ga je Nejta malo udeleževala. Bledela je in rdela, odpirala in zapirala oči ter bila vsa iz sebe. Roanta, ki jo je opazovala, je vstala in pomignila svojemu ženinu, naj ji sledi.

»Rada bi se s teboj nekaj posvetovala, Hnumgotem, glede okrašenja dvorane. Pojdiva! A vidva, prijatelja, se izprehodita medtem po vrtu. Ti, Keniamun, mi boš odgovarjal, če se moja prijateljica ne bo zabavala.«

Pokimala je prijateljski z glavo ter odšla s poveljnikom telesne straže. Keniamun ni čakal, da bi mu ta poziv ponovila. Vzel je Nejto za roko in jo odvedel v vrt. V gostem, senčnem drevoredu je mladi vojščak objel lepo dekle in jo strastno poljubil.

»Nejta, draga, tvoja bledoba in otožnost mi govorita, da trpiš. Vendar pa sem srečen, ker vem, da bije tvoje srce zame. Nikoli se ti ne odrečem, četudi postaneš Hartatefova žena. Reci mi, da me ljubiš, Nejta.«

Nejta je sklonila glavo. Med njo in Keniamunom je vstalo blede obličje in zamišljene oči mladega Hartaterega žreca. Vendar pa je odpodila to prikazen in naglo odgovorila:

»Da, vsa moja čuvstva so zate. Koga drugega naj ljubim?«

Nejta se je izprehajala in si prizadevala biti vesela in brezskrbna. Sama sebe ni razumela. Končalo se je s tem, da se je prepričala, da je čudno stanje njene duše le posledica neutešene ljubezni in da ji Keniamunova družina vrne mir. Ko sta se vnovič sešla z Roanto in njenim ženinom, se je Nejti zopet povrnila veselost in sveža rdečica.

Končno je prišel dan Roantine gostije. Že na vse zgodaj se je Mena skrbno opravil. Niti najmanj ni dvomil, da bi utegnila mlada vdova izpremeniti svoj prvotni namen. Za hip mu je šinila v glavo misel, da ne bi šel k Roanti in jo tako kaznoval, ker je dvakrat ni dobil doma. Toda spomnil se je, da je Roanta povabila vso rodbino, zato je to misel zavrgel.

Ko so sedli v nosilnice, je Nejta pomislila sama pri sebi: »Ko se vrneš z gostije, ne boš nosil glave tako visoko, dragi Mena.«

(Dalje.)

kupe smeti. Tu je treba kaj ukreniti. — Še nobeno zimo ni šlo skozi Vipavo toliko izletnikov kot letos. Po 100 do 400 jih je šlo ob nedeljah s sankami na Colsko goro ali na Črni vrh. Tudi naša mladina se je jela zanimati za sankanje. — Pred kratkim smo dobili novega obč. načelnika.

Šempas. — (Na prednje mo.) — Po zaslugi bivšega župana Hrovatina in posestnika Beleta se lahko postavi mo z motornim oralom. Obneslo se je prav dobro in je ceneje kot oranje z živino. Imamo pa še nekaj posebnega. Mladeniču, ki mu poganja komaj prvi brst pod nosom, rojijo prav čudne misli po glavi. Svojim prijateljem prodaja temeljite nauke o — mnogoženstvu. Ne vemo, če mu bo pa dovoljeno imeti harem, čeprav mu že poganja ta dve potoniki.

Podraga. — (Farna pobožnost.) — Na praznik sv. Jožefa smo imeli blagoslovitev kipa presv. Srca Jezusovega, kateremu se je posvetila naša fara. Blagoslovitev je izvršil g. dekan vipavski ob asistenci našega dušnega pastirja in gospodov iz št. Vida, Vrabč in Goč. Gospod dekan nam je toplo priporočal častitev presvete Srca in svetoval, naj bi se mu posvetile zasebno naše družine. Pohvaliti moramo naša vrla dekleta, ki so tako lepo okrasila svetišče. — Umrl je te dni Franc Žgur v starosti 74 let. Bil je pevec, ki je pel v cerkvi nad 25 let. N. p. v m.!

S Pivke.

Hruševje pod Nanosom. — (Prva pomlad. — Izkupil jo je.) — Ker še nismo povedali, bomo pa zdaj, da smo imeli lani 4 rojstva in 6 smrti. Po svetu si išče kruha 35 vaščanov. Koncem februarja nam je morje odneslo v Argentino novoporočen par. — Čebelarji pravijo, da bodo kmalu roji, ker imamo tako lepe dneve. Tudi kač ni bilo druga leta do aprila na spregled. Letos smo pa že tri modrase ubili. — One dni je hodil neki uzmo- vič po naših senikih. Sosedova gospodinja ga je pa dobro izplačala. Ko je bil gori, mu je spodmaknila lestvo, da je telebnil na tla.

Drskovče. — (Prerani grob.) — 13. t. m. smo spremili na zadnji poti 24 letnega mladeniča Ivana Česnika. Pobralla ga je pljučnica. Bil je dober in priljubljen mladenič. Fantje in dekleta so mu darovali lep venec. N. p. v m.!

Žej pri Prestranku. — (Vzgle- den mož.) — 14. t. m. smo pokopali Kobentavega očeta iz Žej, najstarejšega moža v vasi. Učakal je 83 let. Bil je mož poštenjak, da malo takih. V vsem življenju ni bil niti enkrat pijan, niti enkrat ni zaklel in ni kadil. N. p. v m.!

Študeno. — Zadnjo nedeljo v tem mesecu se bodo dobili v naši cerkvi odpustki, kakor o porcijunkuli. Da postanemo deležni te duhovne milosti, imamo ta mesec mesto meseca junija vsak dan javno pobožnost v čast presv. Srca Jezusovemu. Vabimo tudi bližnje sosede, da nas obiščejo!

Na Planinski gori bo prvi letošnji

shod na velikonočni ponedeljek ob 10. uri. Povemo tudi, da se vlivajo trije novi zvonovi za romarsko cerkev. Kdaj jih bomo dobili, bomo povedali ob svojem času.

Veliki Otok pri Postojni. — Par vrstic moramo dati od sebe, da bo svet vedel, da še živimo. — Naše vaške poti so take, da ne zaslužijo tega imena. Treba bo nekaj ukreniti. O tem naj ugibljejo kmečki gospodarji. Naša dekleta pa zelo živahno razpravljajo o pepelničnem plovu. Fantje iščejo zdravil proti jetiki, ki se je prišla njih listnic.

Iz Reške doline.

Janeževo brdo. — Angina je zadušila Ivanu Nadohu — Čotku še ne 5 let starega sinčka Ivana. Otrok je bil silno čvrst in razumen. Oče je bil prej v Ameriki in komaj 5 mesecev je užival srečo družinskega življenja ob ženi in ljubljenem otroku. Potrti družini naše odkrito sožalje!

Ostrožno brdo. — (Poučen tečaj.) — Od 6. do 13. t. m. smo imeli tečaj za pouk v kmetijstvu. Udeleževalo se ga je 50 poslušalcev. Poučeval je učitelj Terčon iz Šempetra. Poslušali smo predavanja o žitu, živinoreji in gospodarstvu.

Il. Bistrica. — (Kaj bomo varčevali!) — Imeli smo dosti kokodaskanja, a malo jajc. V pustu si videl povsod pare, poroka pa je bila le ena, a še te fantje dosti ne štejejo, ker niso bili po stari navadi počašчени. Pusta smo pa praznovali, kot se spodobi. V Bistrici smo imeli ples kar 2 meseca zaporedoma, v bližnjih Kosezah in drugod tudi niso zaostajali. Tako ni čudno, če se nam je »fodra« pri hlačnih žepih pretrgala. Če Bistričana vprašaš, čemu ne hrani, ti odvrne, da je posojilnični urad ravno takrat zaprt, ko bi moški lahko tja stopil; »na babo se pa ne zanesem, da bi ga tja nesla.« Zato so se o pustu denarja raje iznebili!

Jablanica. — (Vodovod v besedah.) — Letošnji pust se je bilo bati, da bomo ploh vlačili. Nazadnje smo pa le imeli eno poroko. Nobenemu zrelemu fantu se ne mudi v zakonski jarem. Dekletom tako pomišljanje seveda ni všeč. — Včasih zašumi, da bomo delali vodovod, potem pa brž vse utihne. Posebno bridko občutimo pomanjkanje vode, če kje gori.

Prem. — (Ob grobu...) — 22. t. m. smo spremili k večnemu počitku Antonijo Gašperšičevo iz Prema št. 10. Še ni štela 28 let pa jo je Gospod pozval. Antonija je bila prednica tukajšnje Mar. družbe. Skrbela je za čast hiše Gospodove in rada spletala nebeški Materi vence. Ves čas svoje bolezni je čudovito krotko trpela, dokler ni uničila kruta jetika njenega mladega življenja.

Dasi je v soboto lepo vreme vabilo na delo, je bil vendar pogreb precej velik. Ob odprtem grobu je g. župnik poudarjal njeno čednostno življenje in jo stavil mladini za vzgled. Bridko je bilo slovo, a tolaži nas misel, da si šla, Tončka, po plačilo svojih del. Domačim odkrito sožalje!

S Krasa.

Orlek. — Čeprav niso bila orleška dekleta razpoložena za možitve, smo vendar imeli eno svatbo. Očeta »Petri- na« je stala precej cvenka. — Pred kratkim so se orleški veljaki zbrali pri štefanu vina, da se pogovore o potrebnem vaškem vodovodu. Do sporazuma pa ni prišlo.

Štjak. — (Smo postali resni.) Leta 1920. in 1921., ko so se po vasi razsipali tisočaki, ni mogel kmet dobiti delavca za nobeno ceno. Po vasi so kar štiri godbe svirale, v nedeljo in praznik so se zbijali keglji, molili so pa le v kakih štirih hišah. Duhovnik je zaman rotil s prižnice. Tista povojna razbrzdanost se je zdaj umaknila resnosti. Godci so godala prodali, v hišah čuješ zdaj večerno molitev.

Senožeče. — Po zaslugi naših dopisnikov, ki prespe 365 dni v letu, smo odrezani od sveta, čeprav imamo pošto, avtomobilno zvezo, razne urade itd. Novic tudi ne manjka. — Radi mile zime pogrešamo tržaških smučarjev, ki so nas lansko leto v izredno velikem številu obiskovali.

Avber. — (Naši kamnolomi.) — Lansko poletje so odprli pri nas dva kamnoloma, v katerih je zaposlenih precej domačih in zunanjih delavcev. Dela kakih 70 moči. — Zadnjo jesen sta stopila v zakonski stan dva para. Franc Pec, Fedrikotov, je vzel Zorko Čehovinovo, Emil Trebižan pa je popeljal domov v Škedenj Marijo Joščevo iz Ponikev. Po novem letu se je poročil Franc Gec s Pavlo Mrkličevo in Josip Jazbec z Josipino Gečvo. Vsem mnogo sreče!

Pliskovica. — Kako grdo je, da nekateri možje in fantje ostajajo med sv. mašo zunaj pri obč. hiši ali pod lipo in si kratijo čas s smehom in pogovori. Naj bi raje doma kuhali kosilo! Tako pa le pohujšujejo mladino.

Iz Gor.

Sv. Lucija. — (To in ono.) — Zadnjo nedeljo februarja ob štirih popoldne je bila kolavdacija novih orgel, katere so prav mogočno donele s kora faranom v ponos in veselje. Domači zbor je zapel nekaj prav lepih pesmi.

Kakor smo že poročali v »Novem listu«, smo dobili novega obč. načelnika. Sedaj je prišel tudi novi tajnik g. Croce Mario.

V tekočem letu se je rodilo v naši fari 5 otrok. Umrli sta dva, poroke pa ni bilo nobene. Leta 1924. v istem času se jih je rodilo 20, umrlo 7, poročilo pa 5 parov.

Letošnji pustni dnevi so prav mirno prešli. Nobenih norosti ni bilo. Vsa čast mostarskim fantom, ker so ostali mož beseda.

Ravne pri Batah. — Da se ne bomo samo hvalili zdaj s petjem zdaj z mle- karno, moramo tudi povedati, da smo ob zidanju mlekarne le preveč jugu zaupali. Obrniti bi jo bili morali proti severu. Ob času posnemanja bo tudi treba večkrat pogledati v mlekarino in katero reči našim ženskam.

Magozd. — (Odgovor fantov.) — Neki dopisnik nas je posvaril, a nima povsem prav. Včasih smo lahko lepo zapeli, ko smo imeli dobre ga pevovodjo. Zdaj ga pa ni več, zato zapojemo, kakor moremo. So pa nekateri, ki grajo res zaslužijo.

Sedlo. — (Ta nesloga...) — Vprašanje vode nas že več časa tare. Hoteli smo zgraditi skupen vodovod. Vsaka hiša bi plačala po 500 lir; toda glej, zgornji konec, 25 hiš, je zgradil svojega za 17.000; ostala skupina 35 hiš bo morala radi tega graditi še enega in bo zaradi nesloge plačevala vsaka hiša po 800 lir. — Porok smo imeli v predpustu kar 8. — Naš pevski zbor, ki je nekaj časa stavkal, se je spet sestavil iz najrazličnejših moči, prav mladih in prav starih. — Bela žena nas poredko obišče. Po 10 mesecih je vzela 80 letno Ano Kosmačinovo. N. p. v m.!

Levpa. — 15. t. m. je umrla Marija Brezavšček, gostilničarka. Pokopali smo jo v ponedeljek. Bila je vzgledna ženska in gospodinja; zapustila je kopico večinoma preskrbljenih otrok.

Od sobote naprej se oglašja tudi veliki zvon, ker je kembelj nadomeščen.

Naše županstvo prosimo, da bi postavilo pot, ki pelje iz Avšega skozi Log k Sv. Luciji.

Vrata pri Čepovanu. — Čuje se, da dobimo tudi Vratarji in Čepovanci elektriko iz Solkana, toda le, če bo dovolj odjemalcev. — Pred kratkim so nekateri obhajali spomin na pust s pretepom. Vsak je odnesel par gorkih, pa so se zavedli, da smo v postu.

Sužid. — V zadnjem dopisu iz Kobarida nekdo namiguje, da v Sužidu ni posladkačev. Naši izpraznjeni kurčki pa pričajo drugače. — Fantov se je prišla kužna bolezen, da hodijo po neveste drugam. Domačim dekletom to seveda ni nič kaj po volji. — Nekeč se je govorilo o popravi zvonika, potem pa je vse skupaj zaspalo. Pohvaliti moramo naše kmetovalce, ki so se oprijeli bolj umnega kmetovanja. Če pojde tako naprej, bo kotel v mlekarini kmalu poln mleka.

Volarje. — (Zavzemimo se za čast božjo. — Nov most.) — Naša cerkev razpada, da si že skoraj nihče več ne upa vanjo. Nove zvonove imamo že več časa, a jih nikdar ne slišimo. — Žalosten prizor se je nudil, ko sta se skregala dva naša soseda radi zemljišča. Pokal je celo samokres. Zadnje besedo bo pa imela tolminska sodnija. — Kakor se sliši, bodo začeli delati v aprilu most čez Sočo.

Staro selo. — 12. t. m. je umrla v bolnišnici v Čedadu gospa Terezija Berginc. Bila je skrbna mati. N. p. v m. — V tem predpustu smo imeli tri poroke. Nismo niti mislili, da jih bo toliko. Zadnje dneve v pustu smo imeli pustno tridnevnicco.

Cerkno. — 16. marca se je zaključil krojni tečaj, ki ga je obiskovalo 15 šivilj in 8 krojačev. Tečaj je izpadel v splošno zadovoljnost.

Log pod Mangartom. — (Cerkvena ura. — Sneg v Trst.) — Cerkveno uro, ki smo jo že dolgo časa po-

grešali, nam je dobro popravil vrli domači fant Stanko Černuta. Zdaj zopet z viška motri pehanje ljudi pod seboj, ure jim meri in delo deli. Popravljali so jo že razni urarji, a niso uspeli, ker so bolj gledali v kozarec nego na uro. — Nekaj nenavadnega smo letos videli: neki avto je vozil s Predela sneg v Trst. Kdor ga še želi in rabi, naj se le brž požuri ponj, sicer ga ne dobi več.

Otalež. — Umrla je nepričakovano mlada mati Josipina Lipužičeva. V življenju se je zvesto oklepala Marjine zastave.

Iz Istre.

Cezarji. — V tem letu smo imeli le dve poroki. Naši starejši fantje se zato ne zmenijo; bolj jim gre po glavi nedeljsko posedanje po gostilnah. Tam vino tako zmeša možgane, da se skoraj redno vršijo pretepi. Pomanjkanje poučnega čtiva.

Breče pri Kopru. — Farani, zlasti tisti, ki so kaj dali, žele vedeti, kdaj bo kaj z zidanjem župnišča. Že več let pričakujemo lastnega dušnega pastirja, zdaj hodi k nam župnik iz Šmarji pri Kopru. Tudi cerkveno petje nekam hira; najbrže ga farani premalo podpirajo. — Od nas se ljudje še razmeroma malo izseljujejo.

Herpelje. — Kakor se vidi, se je letos nastanila pri nas smrt. Dozdaj jih je že šest pod zemljo; izmed teh so štirje mladi, v dobi od 18 do 30

let. — Električna luč je v Herpeljah Kozini že napeljana. Ta napredek nam obeta več zaslužka z letoviščarji, ako ne bodo lastniki stanovanj in kmetje s pridelki predragi. — V Južno Ameriko jih je nekaj že odšlo in še nekaj se jih pripravlja. Človek ne ve, kaj bi rekel; trdimo, da odhajajo ljudje preveč lahkomišno.

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Sv. Jožef. — Pri jutranji sv. maši je bil sklep zelo lepo uspešnih moških duhovnih vaj. — Ob 10. uri je bila po namenu sv. očeta velika sv. maša proti preganjanju kristjanov v Rusiji.

Predavanja. — Pret. nedeljo je imel kmetijski inž. Verbig v šoli javno predavanje o sadjereji.

Tatvina. — Nekemu stotniku so ukradli izpred bivše Lapajnetove trgovine kolo. Stotnik je kolo dobil kmalu nazaj, kedaj bo pa mladi vajenček pokvarjenček dobil svojo svobodo, ne vemo.

Nov grob. — V petek 21. t. m. je umrla zasebnica Karolina Vončinova. N. v m. p.!

Sp. Idrija. — (Semenj.) — Na semenj 17. marca je bilo prignanih 15 glav živine. Kupčija je bila precej dobra in draga. Prihodnji semenj bo o sv. Florijanu.

Vsej okolici. — Letos bo Goriška Mohorjeva družba izdala pet krasnih knjig. Ali si se že vpisal?

Prevrat na ruski vasi.

Po ruski revoluciji so se velikanska zemljišča, ki so bila preje lastnina carske hiše, cerkva in veleposestnikov, razdelila med male kmete in kmetijske delavce. Proti volji komunistične stranke, ki stremi po svojem programu za tem, da se vsa zemlja podržavi, so se mala zemljiška posestva zelo namnožila. V letu 1928 je bilo v vsej Zvezi socialističnih sovjetskih republik nad 23 milijonov kmečkih posestev v izmeri od dveh do dvajset hektarjev zemlje. Komunistična stranka se je zdaj vrgla na agitacijo, da ta zasebna posestva izginejo.

Sovjetska vlada je v petletnem gospodarskem načrtu, ki se je začel izvajati lansko leto, sklenila, da se morajo zasebna kmečka posestva polagoma združiti v skupne državne vele-kmetije, imenovane »kolhosi«. Kmet ne bo več gospodar svoje zemlje, ampak kmetijski delavec na državnem veleposestvu.

Kako so ruski kmetje sprejeli kolhos, nam živo opisujejo sledeči zapiski iz dnevnika vaškega dopisnika, ki jih po sovjetskih listih priobčuje berlinska »Germania«.

Lisjak.

Močvirnato barje, zeleni, gosti gozdovi in lesene naselbine so ostale za nami. Zdejci se je pred očmi razprostiralo širno polje s sočno črnico. Začela se je neskončna Donska step. Vlak je zavil z glavne proge in vozovi so se praznili in postali tišji: šumni leto-

viščarji in trgovci velikih podjetij so bili izstopili. Njih prostore so zavzeli kmetje, udje vaških zadrug, in razvezal se je dolg pogovor brez konca. Zarjavel človek, ki je čepel ob oknu, se je nenadoma obrnil in razjarjeno zavpil: »Kmet zna samo eno: garati in za njega žre rogati hudič. Prej so ljudje delali in jedli svoj kruh in ga dajali še tujcu kos. Zdaj pa pravijo, da je to delo zanič, da treba vse drugače. Kmetu potegnejo kožo s telesa in ga prisilijo v kolhos. Tam bodo vsi skupno imeli jesti — nič. Ali ni tako?« — Kmetje so si gladili brade in se pretkano smehljali. — Iz sosednega predela v vozu je vprašal nekdo s hripavim glasom: »Pri vas so najbrže zelo ostro nastopili, da se z vsemi štirimi upiraš kolhosu?« — »Pa še kako pritiskajo, toda nas ne bodo zlepa ostrašili, nismo plašljivci. Jaz in moj sin sva imela konja in kravo, pa so naju uvrstili med »srednjake« (srednje kmete) in sva spadala med tiste, ki so morali sovjetu največ plačevati. Zdaj sem premoženje razdelil: sin je dobil konja, meni sta ostala krava in žena. Zdaj smo pravi gladeži in hočemo, naj nas še država krmi.« — Hripavi glas je zbadljivo zaklical: »Ti si pač lisjak!« — Zagoreli kmet si je pogladil brke in potihoma rekel: »Že lahko postaneš zvit. Da bi se za »bednjake« (najrevnejše kočarje) mučil, ni moja stvar. Če je kdo »bednjak«, ima pri oblastnikih veliko besedo, toda po

mojem mnenju je pravcati lenuh.« — »Kolhos bo vse prisilil k delu!« ugovarja nekdo. — Vsi so se obrnili h kmetu, ki je to rekel, in več glasov je sililo vanj: »Kaj boš s kolhosom! Nikar se ne repenči! Požvižgaj, pa bo žito zorelo!« — Zagoreli kmet je rekel: »Zlodja se bodo brigali za delo. Komunisti so si prihranili mesta pri upravi, da bodo nam bedakom komandirali.« — »Da, tako je, res je,« zašumi po vozu. Pogovor se vije naprej, brez konca. Za šipami blestijo njive, ozki pasovi gozda, na gričih se pasejo črede; na obzorju visi vijoličast oblak prahu: to je črnozempljasta žitnica Rusije. Vlak žvižga, bližamo se domači postaji.

Ženska fronta.

Ženske so v vasi velika moč. Kmet ne more zlomiti njih odpora. Žena čuva stara sporočila. Ona nosi težko breme življenja, ki je polno bede. Življenje žene se v naših krajih po revoluciji ni izboljšalo, preje poslabšalo. Ves dan ne pozna miru. Težko delo, suženjstvo, topost, to je ozračje, v katerem živi. Ves čas nisem našel na vasi žene na vodilnem mestu. O tem sem govoril v sovjetu, v komunistični sekciji, celo pisal sem izvršilnemu odboru. V sosedni vasi so možje na zborovanju sklenili, da vstopijo v kolhos. To je bil velik dogodek za vso okolico. Toda ženske so račun popolnoma prekrižale. V vsaki hiši se je vnel boj, žene so napadale može: »Zdaj ste vi gospodarji, pa hočete imeti kolhos, kjer boste hlapci! Pomisli na otroke! Takoj se odpovej, sicer zletiš iz hiše in brž si razdelimo premoženje!« Žene so se zbrale v gručo, vpile po vsej vasi in kregu ni bilo konca. Kmetje so pristekli v vaški sovjet in si razburjeno cefrali brade, proseč: »Izbrišite nas,

sicer nas bodo žene požrle.« In vse pregovarjanje naših sodrugov je bilo zaman.

Kmetje stavijo vprašanja.

Splošno mnenje je, da se je boljše viška revolucija na vasi komaj sedaj začela. To je tudi res, če premislimo, da se je v prvih dvanajstih letih zemlja le na novo razdelila, življenje pa je teklo po stari poti. Vas se je razklala v dva tabora, med katerima ni več pomirjenja. Eni pravijo: »Pojdimo v kolhos!«, velika večina pa go drnja: »Pustite v miru našo zemljo, vrag poberi komuniste in kolhos!« V naši vasi je vso noč trajalo zborovanje, na katerem naj bi se določila ustanovitve kolhosa. Prišli so vsi, celo ženske. Kmetje so vladne agronome obsuli z vprašanji: »Kako se obračunava delo?« — »Če imam dva pluga, se mi to posebej zaračuna?« — »Bo država darovala stroje in semena?« — »Kaj bodo delali vdove, bolniki in po hlabljenci v kolhosu?« — »Če vstanem s solncem, moj sosed pa opoldne, po kom se bo ravnal kolhos?« — »Ali bodo tudi komunisti delali ali bodo samo letali ob njih s svinčnikom v roki?« — »Ali ne bo tako, da bomo mi garali, zajedavci pa ukazovali?« — »Ali ne bo kolhos kakor kasarna, v kateri bomo trpeli kot sužnji?« — »Mnogo slišimo o vladi pisarjev, ali ne bo kolhos pospeševal uradniškega pisaštva?« — Ko so proti jutru prebrali seznam članov na novo ustanovljenega kolhosa, so strasti vzplamtele. Najbolj vroči so vpili: »Glejte, kdo se je dal vpisati! Vsi, ki svoj živ dan niso delali! Komunisti se vpišejo na povelje, drugi pa na upanje, da jih bo država rešila — tako pomagajo kmetu!«

Tako poroča vaški dopisnik komunističnega dnevnika »Pravde«.

Kaj se sliši po svetu.

Iz papeškega letopisa.

Vesoljna katoliška cerkev ima po zadnjih podatkih 14 patriarhatov, 245 nadškofij, 57 opatij, 908 škofij in 331 apostolskih vikariatov v misijonih. Sv. stolica ima diplomatske zastopnike v 45 državah, pri Vatikanu pa je 29 tujih zastopnikov. Vseh katoličanov na svetu je 305 milijonov. To so številke iz zadnjega papeškega letopisa.

Nekoč v cesarskih časih...

L. 1829. so v dunajskem dvornem gledališču igrali igro »Krojač in njegov sin«. Cesar Franc je rad hodil v gledališče in ko je bil on navzoč, je to že bil ukaz, da morajo iti igro gledat tudi vse višje glave. Pa prav do pičice spodobno in dostojanstveno so se morali vsi vesti. Nad cesarsko ložo je imel svojo policijski ravnatelj gospod von Persa. Nekega večera pa ta gospod ni vedel, da je spodaj v loži tudi cesar. Zato je mirno trl z veselimi prijateljicami medene sladkorčke. Pa glej smolo! Gospodu ravnatelju Persi se zmuzne bonbonček iz rok in pade baš na cesarsko glavo v spodnji loži. Cesar, ves jezen nad to vnebovpijočo grdobijo, vstane in zapusti gledališče. Še isto noč dapklicati k sebi mini-

stra pravde Sedlnitzkya in mu naroči, naj uvede strogo preiskavo, kdo meče bonbone na cesarsko visokost. Ko je ubogi gospod von Persa za to zvedel, se kot zvest cesarjev podanik ni mogel opravičiti in se je vrgel skozi okno na cesto, kjer je obležal mrtev. S tem je opral žalitev. To resnično zgodbo je objavila še istega leta »Augsburger Allgemeine Zeitung«.

Zlate zaloge.

Proti koncu lanskega leta so bile vse zaloge zlata na svetu vredne 22.450 milijard lir. (Ena milijarda je tisoč milijonov). Polovico vsega zlata ima v rokah Amerika. S tem zlatom pa mislimo zgolj na državne zaloge zlata, ki so shranjene v državnih bankah za kritje papirnatih bankovcev. Zlata, ki služi za nakite ali ki leži po zakladnicah indijskih nabobov, pa ni mogoče preceniti.

Zemeljska čuda.

Pisali smo že, da se je admiral Byrd, raziskovalec južnega tečaja, vrnil domov. Odkril je nove pokrajine, razsežne 70.000 kvadratnih kilometrov (skoro ena četrtina Italije). Te dežele, pokrite z ledom in snegom, bo zahtevala Severna Amerika zase. Da se za-

nje tako poteguje, vam bo brž jasno, če povemo, da so odkrili tam doli obsežne sklade — premoga. S to najdbo je vnovič potrjen nauk učenjakov, da so bili zemeljski tečaji nekoč ob ravniku, kjer je danes najbolj vroče. Ker je torej bilo tedaj tam bujno rastlinstvo, so se lahko razvili skladi premoga, ki nastanejo iz zasutih gozdov.

Gosposki vlomilci.

V Parizu je policija aretirala tri gosposke ljudi, ki so v zadnjih mesecih izvršili nešteto vlomov. S svojimi ponočnimi obiski so osrečavali stanovanja bogatih Parižanov in odnesli za več milijonov plena. Vodjo so aretirali, ko je v družbi elegantne dame zapuščal znano nočno zabavišče. Policista je skušal podkupiti s sto tisoč franki. Pri preiskavi njegovega razkošnega stanovanja je policija našla 330 tisoč frankov v denarju in 250 tisoč v vrednostnih papirjih. Gosposki tat je imel na deželi tudi krasno vilo.

Četvorčki.

Takega družinskega blagoslova se ni nadejala gospa Guillardova v mestu Bourg na Francoskem. Vsi štirje prav živahno brecajo.

Cesarjeva sestrična.

Po Nižjem Avstrijskem je zadnje čase hodila elegantno oblečena dama, ki se je izdajala za sestrično cesarja Viljema II. Nabirala je darove za neko ubožnico. Dosti plemiških rodbin se je vjelo na limanice, dokler se ni izkazalo, da je cesarjeva sestrična v resnici Tereza Sagmeister, po poklicu kuharica. Terezika, ki sedaj premljuje usodo cesarske žlahte v ječi, je hotela s prisleparjenim denarjem v Ameriko.

Politično prepričanje.

Ko je Francija l. 1871. zgubila vojno z Nemčijo in je nastopila zopet republika, so se oblastva trudila, da bi zabrisala sleherni spomin na prejšnje čase. Vsakega so podvrgli izpitu, da so zvedeli, kako misli o novi državni uredbi. Predsednik republike Gambetta se je sam hotel prepričati, kakšne politične barve so goslači državne opere v Parizu. Vpraša prvega goslača: »Kakšne ideje ste zastopali pod cesarjem?« — »Sem sviral.« — »In med vojno?« — »Sem sviral.« — »In zdaj pod republiko?« — »Bom sviral.«

Prebivalstvo zemlje.

Po zadnjih podatkih je l. 1928. prebivalo na svetu 1936 milijonov ljudi. Na štirijaški kilometer je prišlo nekaj nad 13 oseb. Vsako leto se prebivalstvo sveta pomnoži za približno 15 milijonov. Leta 1900. je štel prebivalstvo zemlje okoli 1600 milijonov oseb. V tridesetih letih se je torej prebivalstvo kljub svetovni vojni dvignilo za prilično 350 milijonov. V Evropi prebiva približno ¼ vseh ljudi. Največ (nad 1000 milijonov) jih je v Aziji.

Razsrjeni potniki.

V Buenos Airesu kakor sploh v Argentini so vlaki zelo netočni. Oni dan je spet čakalo na vlak večje število potnikov. Ko ni bilo vlaka od nikoder, se je jela polasčati množice nevolja. Zahtevali so nazaj denar. Ko ga niso dobili, so kratkomalo zažgali postajo.

Na ženitnini aretiran.

V Olomucu na Moravskem je bila v prvovrstnem hotelu ohcet. Nenadoma se pojavi v dvorani razburjena ženska in da ženinu, ki se je izdajal za veleindustrija Polednika, par krepkih zaušnic. Nevesta je padla v nezavest in po jedine je bilo konec. Pozneje se je dognalo, da je bila razljučena ženska babica iz Prage, s katero je imel Polednik dolgoletno razmerje. Obljubljajoč ji poroko, ji je izvalil par sto tisoč čeških kron. Pred par dnevi ji je brzojavil, da se je ponesrečil z avtomobilom in jo prosil 8000 kron. Ona pa je nekaj sumila in se odpeljala v Olomuc, kjer je našla svojega ženina na ohceti z drugo. Polednika so zaprli.

Gospodarstvo.**Trg hmečkih pridelkov.**

Goriški trg 26. marca.

Zelenjad: rdeči radič 80 do 100, zeleni 30 do 50, motovilec 60 do 80, špična 30 do 40, brokoli 25 do 30, zelena (šelna) 100 do 120 stotink za kg. Hmelj 8, lobodičje 20, redkvice 30 stotink za snopič.

Opomba: V inozemstvo gre prav malo zelenjadi, večina gre v Trst, nekaj tudi v Furlanijo. V splošnem bo vladalo mrtvilo, dokler ne pridejo šparglji in dobra solata.

Krompir 30 do 40.

Maslo 12 do 12.50, jajca od 35 do 40.

Tržaški trg.

25. marca.

Krompir: domač (ida) 35—40, hrastovec 35, gališki 25, kamniški 35, ogrski 35, nov 1.50—1.70.

Zelenjad: rdeči radič 160—180, zeleni 80, za kuhanje 80—100, cikorija 70, kisló zelje 125—130, motovilec 150, solata endivija 160, cvetača 40—80, brokoli 40—50, korenje 150, hren 400, špinača 150—160.

Jajca 35—45.

**POVRTNINA
IN UMETNA GNOJILA.**

Marsikateri vrtnar nima dovolj hlevskega gnoja in zato mora seči po umetnih gnojilih, da vrne zemlji redilne snovi, ki jih ji je vzel s pridelki.

Znano je, da potrebujejo vse rastline, torej tudi zelenjad, za svoj razvoj dušik, kalij in fosforovo kislino poleg nekaterih drugih snovi, katerih pa je v zemlji navadno dovolj in jih ni treba posebej dodajati.

1. Dušična gnojila.

Dušik pospešuje predvsem rast zelenih rastlinskih delov, to je listov. Zato je na mestu kot gnojilo predvsem pri špinači, solati, zelju in pri vseh kapusnicah (ohrovt = vrzote, kapus, rožno zelje itd.) Najvažnejša dušična umetna gnojila so čilski soliter (nitrato soda), žveplenokisli amonijak (solfato ammonico) in apneni nitrat (nitrato di calcio).

a) Čilski soliter je 15 do 16 odsto-

ten, to se pravi, da vsebuje v 100 kg 15 do 16 kg dušika. Potrosimo ga vedno po vrhu, raztopi ga najmanjša vlaga. S čilskim solitrom gnojimo pred ali po dežju, da ne bi škodovala koreninam preostra, premočna raztopina. Čilski soliter zelo hitro učinkuje. Če ga koreninice ne posrkajo, se izgubi v globine zemlje, zato ga pa trosimo večkrat, a v manjših količinah.

b) Žveplenokisli amonijak je drobna sol zelenkaste barve in vsebuje 20% dušika. Ne učinkuje tako hitro kot čilski soliter. Zemlja ga zadržuje, torej se ne izgubi tako hitro v zemljo kot čilski soliter. Z amonijakom gnojimo v jeseni, pozimi ali pa prav zgodaj spomladi, da ima dovolj časa za razkrojitev.

c) Za apneni nitrat velja isto kot za čilski soliter.

2. Kalijeva gnojila.

vsebujejo kalij, ki je ravnotako kot dušik potreben vsaki rastlini. Kalij vpliva na razvoj listov, stebel, posebej pa še na razvoj gomoljev. Kalij zelo ugodno vpliva tudi na zdravje rastlin.

Za gnojenje pride v poštev predvsem 40% kalijeva sol, ki deluje precej hitro. Podkopljemo jo v jeseni, v zimskem času ali zgodaj spomladi. Zemlja obdrži kalij razmeroma dobro, to se pravi, da se ne zgubi v globino zemlje.

Izvrstno kalijevo gnojilo je lesni pepel, posebno od bukovih drv. V premočnem pepelu ni nič kalija, pa se vendar prileže za težko ilovnato zemljo kot rahljajoče sredstvo.

3. Fosforna gnojila.

Znani fosforovi gnojili sta Thomasova žlindra in superfosfat. Žlindro pridobivajo v tvornicah železa, superfosfat pa meljejo iz žganega kamnja, katerega so v francoski Afriki cela gorovja.

Če smo v jeseni prekopali vrt, je žlindra zelo priporočljivo gnojilo, a trositi jo moramo že jeseni. Učinkuje dobro, ker vsebuje poleg 16 do 20% fosforove kisline tudi 45 do 55% apna. Učinek žlindre se pozna skozi par let.

Za pomladno gnojenje zelenjadi je važen le superfosfat, ki vsebuje 14 ali pa 17% fosforove kisline. Superfosfat deluje precej hitro.

Fosforjev učinek na zelenjad je posleden kalijevemu.

Gnojila za posamezno povrtnino.

Povrtnino, to so rastline, katere gnojimo v vrtovih, delimo v zelenjad, v gomoljnice in slednjič v stročnice. K zelenjadi prištevamo kapusnice, špi-nače, solate, radiče itd.; k gomoljnici spada krompir, korenje, pesa, repa, redkev, koleraba itd.; k stročnicam pa fižol, grah, bob, soja itd.

Vsa ta povrtnina ne potrebuje posameznih redilnih snovi v enaki meri, zato je treba pri gnojenju paziti, da so posamezne redilne snovi podane v zadostni meri. Ni pravega uspeha, če je ene snovi premalo, škoda pa je dajati preveč, ker umetna gnojila stanejo. Zato se držimo sledečih navodil.

Za vsakih 100 m² vrta za zelenjavo napravimo mešanico iz 5 kg superfos-

fata, 2.5 kg kalijeve soli in 2.5 kg žveplenokislega amonijaka. Za gomoljnice vzamemo 5 kg superfosfata, 3.5 kg kalijeve soli in poldrugi kg žveplenokislega amonijaka. Za stročnice vzamemo 7 kg superfosfata in 3 kg kalijeve soli.

Omenjena gnojila premešamo in da jih enakomerneje raztrosimo, jim dodamo še zemlje ali pepela. Paziti moramo, da pridejo ta gnojila v zemljo vsaj eden do dva tedna preden sadimo ali sejemo, da se v tem času gnojila že kolikor toliko razležejo med zemljo.

Če nam katera zelenjad slabo raste, ali nima prave zelene barve, potem ji pomagamo s čilskim solitrom, katerega moramo trositi po zemlji in ne po listih.

Umetna gnojila uničujejo razne škodljivce: polže, gliste itd.

Pri trošenju umetnih gnojil moramo paziti, da nimamo ranjenih rok in da nam drobci umetnih gnojil ne pridejo v oči.

Franc Ferlan.

Vino v zadnjih 18 letih.

Po podatkih osrednjega statističnega urada v Rimu so bile v Italiji sledeče srednje cene za vino (1 hl v li-rah):

1912. L 26	1921. L 201
1913. L 30	1922. L 201
1914. L 23	1923. L 160
1915. L 36	1924. L 99
1916. L 28	1925. L 119
1917. L 29	1926. L 173
1918. L 104	1927. L 190
1919. L 186	1928. L 172

Dobra krava.

Na preizkuševališču v mestu Cremona imajo kravo frizijske pasme (znana dobra mlekarica na Nizozemskem), ki je dala v 5 letih 28.163 kg mleka, torej v srednjem na leto 5632 kg. V letu 1929. je pa dala kar 8037 kg mleka. Poleg tega je imela vsako leto eno tele. Za vsakih 100 kg mleka je požrla v lanskem letu 106 kg krme, in sicer $\frac{3}{5}$ sena, $\frac{2}{5}$ močnih krmil (oljnat tropine itd.).

VAŽNA PREOSNOVA UŽITNINE.

Dne 23. marca je izšel v izredni izdaji uradnega lista (*Gazzetta Ufficiale*) kr. odlok od 20. marca 1930., št. 141. Imenovani odlok ukinja vse užitninske zapore in užitnino na celo vrsto predmetov. Od prvega aprila 1930. dalje bodo smele občine pobirati užitnino le od nastopnih predmetov: 1. vina in drugih alkoholnih pijač; 2. piva; 3. mineralnih, namiznih vod in sodavic; 4. mesa; 5. plina za razsvetljavo in kuhanje; 6. elektrike za kuhanje in razsvetljavo in 7. od stavbene gradiva.

Kaj je užitninska zapora, je posebno našim kmetom in kmetičam dobro znano.

Ko si prinesel ali pripeljal kaj blaga v Trst ali v Gorico, so te čakali na raznih vhodih v mesto občinski darcji in odšteti si jim moral užitnino za jajca, drva, maslo, sadje in razno drugo blago. Potem so te šele pustili z blagom v mesto. Pravico do užit-

niske zapore so imela le večja mesta v državi. Bilo jih je vseh skupaj 195. Imenovala so se zaprta mesta, dočim so se manjše občine imenovala odprte. Užitnina zaprtih mest je znašala po odbitku vseh troškov eno milijardo in 200 milijonov lir, dočim je znašala čista užitnina vseh odprtih občin le 380 milijonov. Prebivalstvo zaprtih občin pa je tvorilo komaj eno petino vsega prebivalstva. To stanje je bilo v kvar narodnemu gospodarstvu. Od 1. aprila dalje ne bo glede užitnine med občinami nobene razlike več. Užitninska zapora je ukinjena in občine bodo smele po 1. aprilu pobirati užitnino le od zgoraj navedenih predmetov.

Kako boš odslej plačeval užitnino od vina in žganja?

Ako prodaš ali pa daruješ vino ali žganje v svoji občini neposredno konsumentu, moraš plačati, preden izročiš blago, užitnino na užitninskem uradu. Ako prodaš vino (žganje) v svoji občini vinskemu trgovcu, ti ni treba plačati užitnine, pač pa ti mora vinski trgovec preskrbeti pri užitninskem uradu spremljevalno listino (bolletta di accompagnamento), preden mu blago oddaš. Le s spremljevalno listino smeš dovažati vino (žganje) v skladišče vinskega trgovca.

Ako pa prodaš vino (žganje) v svoji občini krčmarju, mora on plačati užitnino in si mora preskrbeti pri užitninskem uradu potrdilo, da jo je plačal (bolletta di pagamento).

Ko pa prodaš ali daruješ vino (žganje) v drugo občino, je treba plačati užitnino le občini, v kateri se blago porabi. Zato morata konsument in krčmar, ki hočeta nakupiti vino v tuji občini in ga pripeljati v svojo, naj kup prijavit užitninskemu uradu in plačati užitnino; vinski trgovec pa si mora preskrbeti pri užitninskem uradu že zgoraj omenjeno spremljevalno listino.

Dovoljen pa je prenos dveh litrov vina, piva, mineralne vode ali sodavice in enega litra žganja iz ene občine v drugo, ne da bi bilo treba plačati užitnine.

Kar smo rekli o vinu (žganju), velja tudi o vseh pijačah, ki so podvržene užitnini.

Obveznosti malih trgovcev in krčmarjev.

Do 31. marca 1930. morajo mali trgovci in krčmarji prijavit pristojnemu užitninskemu uradu blago, ki ga imajo še v zalogi. O tem se lahko posvetijo na občinskem uradu. Prihodnjič razložimo še druge določbe važnega odloka in priobčimo tudi novo užitninsko tarifo.

Nove postave.

Pod orožje.

Dne 23. aprila bodo pozvani pod orožje naborniki: 1. ki so se rodili v mesecih juniju, juliju, avgustu in septembru 1909.; 2. naborniki prejšnjih

letnikov, ki so bili potrjeni skupno z letnikom 1910. in 3. naborniki, ki so se rodili v januarju 1910.; v vseh teh treh slučajih bodo naborniki morali odslužiti navadno vojaško dobo.

Nadalje pojdejo dne 23. aprila 1930. k vojakom naborniki, ki so se rodili v mesecih juniju, juliju, avgustu, septembru, oktobru, novembru in decembru 1909., naborniki iz prejšnjih letnikov, ki so bili potrjeni skupno z letnikom 1910. in naborniki, ki so se rodili januarja 1910., čeprav imajo pravico do skrajšane vojaške službe.

Omeniti je treba, da je ministrstvo dovolilo za enkrat skrajšano vojaško službo le nabornikom, ki se nahajajo v nastopnih razmerah:

1. prvorojenec družine z 10 ali več otroci in družine z 12 ali več otroci, od katerih mora biti najmanj še šest nepreskrbljenih;

2. prvorojenec med sirotami, ki nimajo ne očeta ne matere;

3. prvorojenec matere vdove;

4. edini sin živega očeta, ki ima eno ali več neporočenih hčera ali hčera vdov, ako ni očetu predpisan v davčnem seznamu večji letni dohodek ko 18.000 lir.

23. aprila 1930. bodo morali nastopiti vojaško službo tudi naborniki, ki so bili potrjeni z letnikom 1908., 1909. in naborniki iz prejšnjih let, ki so bili potrjeni z letnikom 1910. (tako zvani capilisti) ter naborniki, ki so se rodili v mesecu januarju 1910., kateri bi imeli pravico do najkrajše vojaške službe (ferma minima), a jim ta ni bila dovoljena samo radi tega, ker niso z dobrim uspehom dovršili predvojaških vaj.

Ti naborniki bodo morali služiti šest mesecev.

Lahko se pa oprostijo popolnoma vojaške službe, če dokončajo z dobrim uspehom predvojaške vaje. Če hočejo biti prosti vojaške službe, naj ti naborniki čimprej napravijo prošnjo na poveljstvo vojaškega okrožja (Comando del Distretto militare), da od-

loži vpoklic do spomladi 1931. ali najpozneje (ako so bili potrjeni z letnikom 1909. in 1910.) do spomladi 1932., da zamorejo med tem časom obiskovati predvojaške tečaje.

Povišane kolkovine.

Glede kolkovin velja zakon z dne 30. decembra l. 1923. Temu zakonu je priložen seznam različnih listin in vlog, ki morajo biti kolkovane s predpisanim kolkom ali pa spisane na kolkovanim papirju (carta bollata). V seznamu je točno določeno, kakšen kolek mora nositi posamezna listina.

PREKLIC.

Podpisana Josipina Iskra, preklicujem žaljeve besede, ki sem jih pisala bratu Francu v škedenj pri Trstu.

Zabiče, dne 21. marca 1930.

Josipina Iskra.

PORABITE PRILIKO!

S. LEVI, Trieste, via S. Lazzaro 9.

PAR PRIMEROV:

madapolam »Sole« po L. 1.80 m,
platno »Madonna« po L. 2.20 m,
»jajčna kožica« (pelle uovo), fino po L. 2.50 m,
domače platno, vis. 80 cm po L. 2.80 m,
dovlas, vis. 80 cm po L. 3.— m,
»schirting Sposa« najfinjši za balo po L. 3.30 m,
platno, laneno, vis. 100 cm, po L. 5.50 m,
platno »famiglia«, vis. 150 cm po L. 4.20 m,
dovlas, vis. 150 cm po L. 4.50 m,
dovlas težak, vis. 150 cm po L. 5.20 m,
pravo češko platno, vis. 150 cm od L. 10 naprej,
brisače, platnene, na meter po 2.70, 2.90, 3.40 in 3.90,
brisače od 1.90 naprej,
prilika: volena musola v vseh barvah po L. 8.80,
popelin za srajce v vseh vzorcih po L. 3.80,
panama za srajce od L. 2.90 naprej,
svila za obleke po L. 2.50,
ribs, svilen, v vseh barvah po L. 7.50,
nogavice moške, ženske in za otroke po konskurenčnih cenah.

PAZITE NA ŠTEVILKO!

ZAHVALA

zavarovalnici „L'UNION“ in g. Ravniku v Gorici, Via Barzellini št. 2 za dobro cenjeno in takoj izplačano požarno odškodnino.

Luka Klajnšček,
Ježevce (Grgar)

Z žalostnim srcem naznanjamo tužno vest, da se je naša blaga soproga in mamica
TEREZIJA BERŠINC, roj. Pintar, stara 49. let.

dne 11. tek. meseca ob 23. uri, po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, v čedadski bolnišnici preselila v boljše življenje. Pogreb se je vršil dne 14. t. m. iz hiše žalosti na domače pokopališče. Najtopleje se zahvaljujemo g. zdravniku Marangoni iz Kobarida, g. prof. Dr. Cardiniju, preč. g. patru in č. usmiljenim sestram v bolnišnici za požrtvovalnost, ko so blagi pokojnici lajšali trpljenje, preč. g. duhovnikom iz Kreda in Borjane, pevcem in pevkam iz Starega sela, sorodnikom in končno vsem, ki so nepozabno pokojnico spremljali na zadnji poti. — Vsem Bog plačaj!

Staro selo, dne 15. marca 1930.

Zalujoči: soprog **Jožef**, sin **Jožef**, hčere **Ana**, **Marija**, por. **Skočir**, zet **Anton Skočir**, vnuka **Zvonko** in **Ivanka** ter ostali sorodniki.

Višina teh kolkov se je sedaj s kr. odlokom z zakonom od 17. marca t. l. spremenila takole:

1. S 1. aprilom l. 1930. se dosedanje kolkovine

L —.50 povišajo na	1.— L
L 1.— povišajo na	2.— L
L 2.— povišajo na	3.— L
L 3.— povišajo na	5.— L
L 3.10 povišajo na	5.10 L
L 4.— povišajo na	7.— L
L 6.— povišajo na	10.— L
L 10.— povišajo na	15.— L
L 12.— povišajo na	21.— L
L 18.— povišajo na	27.— L
L 20.— povišajo na	35.— L
L 40.— povišajo na	60.— L

Če si recimo do sedaj delal prošnjo na kolkovanem papirju za 2 liri, boš od 1. aprila naprej rabil takega za 3 lire. Kdor je delal pri notarju pogodbo na kolkovanem papirju za 3 lire, bo od 1. aprila naprej potreboval 5 lirskega papirja. Za kazenski list si rabil kolkovani papir za 6 lir, sedaj bo stal 10 lir. Trgovska kopirna knjiga s 400 listi je morala biti kolkovana z 2 lirama, vsakih 100 nadaljnjih listov s 50 vinarji; od sedaj naprej bo kolkovana za prve 400 liste s kolkom 3 lir, za vsake nadaljnjih 100 listov z eno liro.

Kolkovine na javne oglase, na državne in deželne zadolžnice (obligacije) in na sodnijske listine, ki se tičejo vabil na obravnave, preložitve razprav in razsodb, se ne povišajo.

2. S 1. julijem t. l. se zviša tudi kolk na menice. Do takrat velja lestvica, katero smo priobčili v 6. številu tošnjega »Novega lista«. Novo priobčimo pravočasno v listu.

POJASNILO SINDIKATOV.

Radi dopisa »Glas briških kolonov« iz Števerjana, ki je izšel 6. marca v »Novem listu«, nam je zveza fašistovskih sindikatov za poljedelstvo poslala popravek, ki ga priobčujemo, da se sliši tudi druga plat zvona:

Ni prav nič res, — pravi zveza sindikatov — da zapadejo pogodbe, sklenjene po vojni z gospodarji, in sicer že radi tega ne, ker so te pogodbe zasebne pogodbe, ki so jih sklenili posamezni interesanci pred 10 leti, ko niso še obstajale sindikalne fašistovske organizacije. Pogodbe so bile 1927. nadomeščene s kolektivnimi pogodbami, sklenjenimi med organizacijami delodajalcev in delojemalcev, in sicer:

1. S Splošnim kapitolatom o obdelovanju zemlje na polovico (mezzadria), ki se tiče zakupnikov goriške pokrajine in ki zapade 10. nov. 1932., dočim traja posamezna pogodba, ki je podrejena kapitolatu, le eno leto. (Ta kolektivna pogodba se ne tiče briških kolonov. Uredništvo.)

2. S Splošnim kapitolatom o obdelovanju zemlje v mešanem najemu, ki se tiče kolonov najemnikov iz goriške pokrajine in zapade 10. XI. 1936., a se da na zahtevo vsaka 3 leta revidirati.

Vsak poljedelski delavec, ki spada v gornji dve kategoriji, bi bil lahko zahteval, da se posamezna pogodba uniči in uveljavi kapitolat, kar je ve-

Likvidacijski odbor

Trgovske-obrtne zadruge v Gorici,

reg. zadr. z neom. jam. v likvidaciji, sklicuje dne 6. aprila 1930. ob deseti v uradnih prostorih Goriške ljudske posojilnice v Gorici, via Carducci 7,

REDNI OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo likvidacijskega odbora,
2. poročilo nadzorstva,
3. potrjenje letnih računov,
4. razdelitev čistega dobička,
5. dopolnilne volitve nadzorstva,
6. slučajnosti.

Računi so članom na vpogled med uradnimi urami v uradu zadruge.

Posebni predlogi, o katerih želijo zadržati, ki, da se na občnem zboru razpravlja, se morajo naznaniti likvidacijskemu odboru najmanj pet dni pred občnim zborom. — V slučaju nesklepčnosti občnega zbora se skliče 14 dni pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepal veljavno brez ozira na število zastopanih deležev.

Gorica, 20. marca 1930.

LIKVIDACIJSKI ODBOR.

Nove vrste cigaret.

Italijanski tobačni monopol je dal razprodajalcem, pooblaščenim za razprodajo tujih cigaret, v razprodajo nove cigarete, izdelane na otoku Rodu (Egejsko morje). Imenujejo se *Rodi* in *Samsoun*, stanejo po 30 in 36 stotink ena.

V teh cigaretah je najfinejši tobak iz oriente, ki je lahek, lepo dišeč, v njem je malo nikotina. Cigarete so v lepih škatlah, so z zlatim ustnikom ali brez njega.

Krojačem, šiviljam, nešiviljam!

Mesečni in 14-dnevni tečaji. Poučuje se tudi italijanski in južnoamerikanski sistem. Posetnikom preskrbimo dovoljenje za bivanje in službe v Jugoslaviji. Pouk tudi po pošti. Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19, vodja F. Potočnik, odlikovan v Italiji za krojnega profesorja. Učna potrdila v Italiji veljajo.

» L' UNION «

Zavarovalna družba, ustanovljena l. 1828. v Parizu, išče podzastopnike za Kras, Istro in reško pokrajino. Pogoji so zelo ugodni. Posludbe pošljite na glavno zastopstvo v Trstu, via Trenta Ottobre 17.

Veliko izbero,
popolne in okusne kroje,
dobro blago,
nespremenljive barve,
dobre in nizke cene,
najdete le pri tvrdki

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST — CORSO GARIBALDI 10 — TELEF. ŠT. 79-35 — TRIESTE

V skladiščih imamo bogato in raznovrstno zalogo **izgotovljenih oblek in površnikov** za može, mladeniče in otroke.

Imamo tudi domače in tuje blago za morebitna naročila po meri, kl jih izvršimo v **krojačnici I. razreda.**

Jamčimo za popolnost v vsakem kroju, če ne, vrnemo denar.

ZDRAVNIK

Dr. G. GREGORIG

za nožranje bolezni

sprejema vsak dan

od 10. — 12. in od 3. — 4. ure.

V GORICI, Viale XXIV. Magg. (prej via Tre Re) števil. 9. v pritličju.

VELIKE DOHODE

SPOMLADANSKEGA BLAGA

je dobila tvrdka

ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Madapolam . . . . . od L. 1.90 dalje,
platno »Madonna« . . . . . od L. 2.50 dalje,
platno za rjuhe, 150 cm vis. . . . . od L. 4.50 dalje,
jajčno platno (priložnost) . . . . . od L. 2.80 dalje,
cefir za srajce . . . . . od L. 1.70 dalje,
kretan, velika izbera . . . . . od L. 3.50 dalje,
perkal, dvojna višina . . . . . od L. 3.90 dalje,
oxford, težek . . . . . od L. 3.20 dalje,
musola, voln., v vseh barvah od L. 10.80 dalje,
batist, barvan, za perilo . . . . . od L. 2.80 dalje,
rigadin . . . . . od L. 2.50 dalje,
brisače, platnene, na meter po od L. 2.90 dalje,
volnina za obleke . . . . . od L. 12.50 dalje.

Bogata izbera nogavic, maj, gobastih brisač, robcev, platnenih rjuh v vseh višinah, čipk, ročnih del itd., itd.

Vse cene brez odbitka, ker so itak najnižje v Trstu.

Dr. VOGRIČ LOJZE

je otvoril

lastno pravno pisarno

v TOLMINU,

v hiši g. Katerine Gabršček-ove.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA

kol doslej

vsako nedeljo pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.

čina tudi s posredovanjem organizacije storila. (Goriški koloni tega doslej niso v celoti naredili. Ured.). Ko so se odnošaji z gospodarjem v smislu kapitolata uredili, je imel vsak kolon priliko, da se obrne na svoj sindikat, ako se gospodar ni držal pogodbe. Toda zgodilo se je še več: leta 1928. sta en sindikalni zastopnik kolonov in en sindikalni zastopnik gospodarjev sporazumno pregledala in proučila uporabo kolektivne pogodbe, šla v ta namen na vsa briška kolonska posestva, ter dodala pogodbi sami in v vsakem posameznem slučaju tista dopolnilna določila, ki jih je zahtevala korist kolonov.

Zveza sindikatov proučuje in nadzira sicer stalno oba imenovana kapitolata, da ugotovi, ali odgovarjata potrebam prizadetih poljskih delavcev. Za eno izmed teh dveh kolektivnih pogodb, in sicer za tisto, ki se tiče kolonov, je Zveza sindikatov zahtevala na podlagi 4. člena kapitolata samega že revizijo. (To nas veseli. Ur.). Ta sklep je bil objavljen 8. februarja t. l. v vseh časnikih naše pokrajine. (Mi ga nismo dobili. Ur.).

Iz gornjega sledi, da je »Novi list« zamenjal kolektivne z zasebnimi pogodbami, ki bi ne smele več obstajati, in posplošuje en posamezen slučaj na vsa Brda, ko govori o enem gospodarju, ki »ukaže podpisati kolektivno pogodbo, katera ni za nas briške kolone.«

Ponavljamo, da obstajata v pokrajini dve kolektivni pogodbi za poljske delavce, tako da ima vsaka kategorija svojo, ki se pa da po potrebi revidirati (popraviti). Položaj prizadetih, tudi kolonov, ni torej s kolektivno pogodbo postal nikakor nepopravljiv in ni brez izhoda, kakor misli dopisnik, ko piše: »Če tako pogodbo podpisemo, ne bomo mogli preživljati svojih družin. Če je ne podpisemo, smo v nevarnosti, da moramo zapustiti zemljo...« (Tudi mi smo mnjenja, da se položaj kolonov da zboljšati. Zato se tudi koloni obračajo za pomoč na svoj sindikat. Ur.).

Kar se tiče barak, kjer koloni že 10 let zmrzujejo in umirajo, ugotavljamo, da so te res obžalovanja vredne razmere samo na posestvu baronice Tacco v Števerjanu. Ni treba, da bi omenili »Novemu listu«, zakaj ni bilo doslej mogoče pomagati prizadetim kolonom. Izjavljamo samo, da se sindikalne organizacije ne morejo baviti s to zadevo. (To je res! Pristojna so druga oblastva. ur.)

K sklepu poudarjamo še, da je dopis »Glas briških kolonov« po različnih znakih interesiran glas kakega agitatorja, ki deluje najraje v števerjanskem okraju. Eden izmed teh, neki Franc Terpin, ki se je izdajal po krivem tudi za našega zastopnika, je bil že naznanjen radi nadaljnjih ukrepov prefekturi.

(K temu izjavlja uredništvo »Novega lista«, da Franc Terpin ni napisal omenjenega dopisa. Gospod Franc Terpin ni v naš list napisal še nikoli ene same vrstice. To izjavljamo radi resnice in poštenja.)

4 dni:

v sredo, četrtek, petek in soboto
traja izredna razprodaja

NOGAVIC

po znižanih cenah

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

Prodaja se vedno boljše blago
po vedno nižjih cenah.

ČEVLJARNICA

Trampuš & Kokelj,

Gorica, via Rastello 30

vam nudi za praznike bogato izbero obuvala; le domač izdelek iz lastne delavnice.

Obiščite nas!

Nizke cene!

Oglejte si naše lične izdelke v izlozbi.

Trpežno blago!

F. FURLAN - Ajdovščina

priporoča svojim odjemalcem in ugl. občinstvu iz okolice,
da si pred nakupom raznega blaga za velikonočne praznike,
ogleda njegovo veliko izbero raznih športnih srajc od naj-
finejših do najcenejše vrste, moških in ženskih nogavic,
ovratnic, majc, dežnikov itd.

Blago solidno.

Cene znižane.

Vsi morajo vedeti, da so

čevlji tvrdke **Forcessin**
najboljši in najcenejši.

TRST, VIA CAPRIN 5, (Sv. Jakob).

Govorimo slovenski.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanja pišite kratko in jasno brez nepotrebnih uvodov, ki nam krajejo čas. Na vprašanja brez podpisa ne odgovarjamo, četudi so priložene znamke. Kdor vpraša nekaj, kar zanima le njega in ne splošnosti, mora, čeprav je naročnik, priložiti znamko za pismen odgovor.

Vprašanje št. 220: Imam 60 m dolgo in 20 m široko njivo, na kateri mislim saditi krompir. Koliko umetnega gnojila naj vzamem in katero je najboljšje? — **Odgovor:** Čitajte članek v 8. številki.

Vprašanje št. 221: Imam nekolkovano potbojnico za 5000 lir. S kakšnim kolkom naj jo kolkujem? — **Odgovor:** Z dvelirskim. V ostalem čitajte koledar Gor. Moh. družbe, kjer so kolkovine pojasnjene.

Vprašanje št. 222: Kaj je umetna valilnica za jajca? — **Odgovor:** To je posebna priprava, podobna omari, kamor se vložijo jajca, ki se nato s pomočjo majhne peči na plin, elektriko ali špirit enakomerno grejejo. Peč nado mešča naravno toploto kokoši.

Vprašanje št. 223: Ali so za mlečno živino boljše oljate tropine ali koruzna moka? — **Odgovor:** Orebove tropine (to so najnavadnejše oljate) vsebujejo v 100 delih 48 odstotkov beljakovin, 7,3 odstotkov tolsče, 24,5 odstotkov ogljikovih vodikov, 5 odstotkov vlaknine, 5,2 odstotkov rudninskih snovi (pepela) in 10 odst. vode. Koruzna moka (nepresejana) vsebuje navadno 10,2 odst. beljakovin, 4 odst. tolsče, 66,7 odst. ogljikovih vodikov, 5,5 odst. vlaknine, 1,8 odst. pepela in 12,8 odst. vode. Ker so za mlečno, nosečo in mlado živino najbolj potrebne beljakovine in tolsče, so za te živali orebove tropine več vredne kot koruzna moka. Za pisanje (debelenje) živali pa je boljša moka, kajti debelenje pospešujejo predvsem ogljikovi vodani.

Vprašanje št. 224: Kupil sem posestvo. Po pogodbo smo sicer napravili pri notarju, a vknjižen še nisem in tudi davki še hodijo na prejšnjega gospodarja. Ali je potrebno, da se vknjižim? Kam naj se obrnem, da bodo prišli davki naravnost meni? — **Odgovor:** Bolje je, da ste vknjiženi. Pojdite k notarju, da uredi, kar je treba. Z vpisno listino pojdite nato na davkarijo, da vam prepišejo davke.

Vprašanje št. 225: Krmil bi rad krave s kislim zeljem, pomešanim med rezanico. Ali bo škodilo brejim kravam? — **Odgovor:** Ne bo škodilo, če živali polagoma privadite na kislo zelje. Ne smete pa dajati hkrati velike količine.

Vprašanje št. 226: Ali smem posekati bukov gozd in ga prečistiti za seno? — **Odgovor:** Le z dovoljenjem gozdne urada, oziroma zastopnika gozdne milice.

Vprašanje št. 227: Imam smreke in hraste v senožeti, kjer mi delajo škodo. Ali jih smem posekati in prodati? — **Odgovor:** Velja isto kot pri številki 226.

Vprašanje št. 228: V kakšni starosti preneha nesti dobra jajčarica? — **Odgovor:** Dobra kokoš znese v svojem življenju okoli 600 jajec, in sicer skoraj vse v prvih štirih letih. Zato se ne izplača držati nad 3 leta stare kokoši. Saj ne poplačajo več svoje hrane!

Vprašanje št. 229: Koliko dni smejo biti jajčka za valjenje stara? — **Odgovor:** Jajca ohranijo svojo kalivost 3 tedne, lahko pa jo zgube tudi že prej, če jih pravilno ne hranijo, to je, če so enkrat na toplem, potem na mrazem zraku. Jajca morajo biti v prostoru, kjer je enakomerna toplota.

Posnemalniki

„ROTH“

po sledečih cenah:

OOL, za 40 litrov na uro . . . 340 lir,
OL, za 65 litrov na uro . . . 410 lir,
1L, za 120 litrov na uro . . . 510 lir
itd. do 750 litrov na uro.

10-LETNO JAMSTVO —
PLAČILNE OLAJŠAVE

Moji posnemalniki so zato cenejši kakor drugi, ker ne držim inšpektorjev, potnikov in drugih mešetarjev.

Posnemalnike ROTH prodaja po istih cenah trgovec Munih pri Sv. Luciji.

JUST UŠAJ,
GORICA,
Piazza della Vittoria 4.

Velika priložnost!!!

Velika zaloga volnenine visoke 150 cm, vredne 35 lir za meter se prodaja po L 16,50.
Zaloga popelina za srajce po L 3,95.
Platno za srajce, 150 cm visoko, po L 4,50.
Domače platno, 80 cm visoko, po L 3,50.
Platno »Madonna«, težko, 80 cm vis., po L 2,80.
Jajčna kožica, najfinejša, 80 cm vis., po L 2,90.
»Thibet«, črn, fin, 90 cm visok, po L 3,90.
Saten, črn, težak, 120 cm visok, po L 3,90.
Saten, črn, svetlikast, 140 cm vis., po L 6,90.
Frštanj, dobre barve, po L 1,50.
Platno iz lanu, 80 cm visoko, po L 5,90.
Panama za srajce, 80 cm visoko, po L 2,90.
Nogavice, oprsniki, maje, srajce, rokavice, naramnice, robci, brisače itd. itd. — Vsi predmeti so prvovrstni, prodajamo jih po tovarniških cenah.

MARIJA ACCERBONI — TRST

Zaloga manufakture, tkanin in blaga.
Via Genova št. 21.

Največja delavnica ur in zlatnine v Trstu. Kupuje krone po najvišjih cenah.

L. P O V H

TRST — Piazza Garibaldi
št. 2, I. nadstropje.

Za obuvalo rabite

SAMO

SIDOL COMPANY

TRST — Via S. Zaccaria št. 4
Telefon N.ro 72-73.

Avtorizirana civilna
inženirska pisarna

dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,

izvršuje vsa civilna inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; izmeri in parcelira zemljišča; izdelava zemljiške skice za kupno-prodajne pogodbe; razne cenitve za privilegirana posojila itd.

Dr. Emil Gresic,

sin,

zdravnik in porodničar,
bivši asistent kr. bolnišnice za porodništvo in ženske bolezni v Turinu,

dr. Gresic Emil - oče,
zdravnik,

sprejemata v Gorici,

Piazza Vittoria št. 5 (na Travniku),
na isti strani, kot je cerkev.

V ŠOLI

je otrok daleč od vašega nadzorstva in lahko oboli na glistah, ki so nevarne črvesne zajedavke.

V vsakem takem slučaju dajte vašim otrokom ČOKOLADNI BONBON ARriba PROTI GLISTAM, ki takoj in gotovo uniči vse gliste.

V zelenih zavitkih po L. 1.—
Prodaja se v vseh lekarnah.

ARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

Vprašanje št. 230: Shranila bi rada za po-
znejši čas večjo množino jajec. Kako to dose-
žem? Koliko časa ostanejo zdrava in so dobra
za razprodajo? — **Odgovor:** V trgovini so naj-
bolj cenjena sveža jajca, ki niso nad teden
stara. Shranjena jajca, četudi so zdrava in do-
bra, nimajo nikdar take cene, ker niso tako
okusna. Jajca pa shranite takole: namočite jih
v močno slani vodi, osušite in potem shranite
v otrobih. Dobra ostanejo 4 do 5 mesecev. Sko-
zi pol leta in več časa pa jih ohranite, če de-
nete na dno posode par prstov debelo plast
drobnega peska, na vrh pa naložite jajca (špi-
časti konec navzgor) ter vse skupaj zalijete z
apnenim mlekom. Nad jajcami mora biti vsaj
prst te apnene tekočine. Jajca konzervirajo
tudi v ledenicah.

Vprašanje št. 231: Imam dva mlada prašiča,
ki pridno žreeta, a ne moreta stati na nogah.
Kaj je to? — **Odgovor:** Prašiča trpita na
mehkocnostosti. Drgajte jih po nogah! Prašiči
naj se mnogo gibljejo na zraku, med krmo jim
dajte dnevno 1 žličko klajnega apna.

Vprašanje št. 232: Mislil sem posekati ne-
kaj lesa, pa mi je nekdo rekel, da ni prava lu-
na in da bo zato les sčrvel. Ali je na tem kaj
resnice? — **Odgovor:** Ni dobro sekati les, če
je v soku. Zato se seče od avgusta do konca
zime. Les je v soku ob pomladanski luni, ni
pa v soku ob jesenski. V toliko prihaja v po-
štev luna, ki je drugače pri stvari nedolžna.

Vprašanje št. 233: Četudi ima moja krava
dovolj krme, žre kunje, kosti in mi je požrla
celo več mladih zajcev. Kaj je to? — **Odgov-
vor:** To so znaki kostolomnice. Čitajte v knji-
gi »Kako zdravimo živino« na strani 50. po-
glavji »Lizanje« in »Kostolomnica«.

Vprašanje št. 234: Imam dva sina in hčer v
Jugoslaviji, kjer so postali državljani. Ali
imajo tudi ti pravico do deleža na mojem po-
sestvu kakor sin, ki je doma in skrbi zame?

— **Odgovor:** Vsi otroci imajo pravico do nuj-
nega deleža (parte legittima), in sicer brez
ozira na njihovo državljanstvo.

Vprašanje št. 235: Kako je s starimi av-
strijskimi vojaškimi in begunskimi naknadni-
mi podporami? Prošnjo smo vložili pravočas-
no, a glasu ni nobenega. — **Odgovor:** To so
terjatve nasproti Avstriji. Kdaj in v kakšni
meri bodo izplačane, je negotovo.

Vprašanje št. 236: Ali je dovoljeno kovati
konje brez podkovske šole? — **Odgovor:** Kdor
hoče kovati konje, mora napraviti skušnjo
pred »Istitute per il promovimento delle indu-
strie« (je poseben urad na prefekturi) Za to
mora vložiti prošnjo na nekolikovanem papir-
ju, priložiti učno spričevalo, dve sliki in 25
lir za pristojbino.

Vprašanje št. 237: Prodal sem prašiča, ko
se je kupec prepričal, da je žival zdrava. Čez
dva dni pa pride in pravi, da bolijo prašiča
obe nogi, in me je pozval, naj vrnem denar
ter vzamem nazaj prašiča. Kaj mi je storiti?

— **Odgovor:** Čudno se nam zdi, da bi prašič
obolel v dveh dneh. Najbrž je bil prašič že
prej bolan in gre za skrito bolezen, katere ni
mogel kupec takoj opaziti. Zato ste po našem
dolžni vrniti kupnino in vzeti prašiča nazaj.
Pravda bi bila skoro gotovo brezuspešna.

Vprašanje št. 238: Moj mož je šel pred les-
tom brez potnega lista v Francijo. Ali bi ga
kaznovali, če se vrne? — **Odgovor:** Ker je šel
v Francijo iskat dela, je bil njegov zločin po-
miloščen. Če se vrne, bo plačal le 200 do 280
lir v nadomestilo za pristojbino, ki je ni plačal
za potni list. Kdor prekorači namreč mejo
brez potnega lista, zagreši dva prestopka: po-
licijskega in finančjskega; policijski je bil
pomiloščen, finančnijski ne.

Čemu uporabljate še vedno OLJA,
ki bodo gotovo uničila Vaš stroj, če
pa lahko dobite „ALFA“ OLJE, ki
je pripravljeno izrecno za posnemal-
nike, pinje i. t. d. To olje pripravlja največja in na sve-
tu najbolje organizirana tvrdka posnemalnikov

„ALFA LAVAL“.

Družba ALFA LAVAL - Milan,
via Farneti 5

Nadzornik za Julijsko Krajino:

CORRADO BAN - GORICA - VIA CAPRIN 25.

(nasproti sev. postaji.)

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh
vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in
platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse
potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,
starejši sin,

sprejema vedno v svojem
ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/I.
nad lekarno Cristofoletti.

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt,

izveščan na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri dr. Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Darila

za poroke in krste

dobite v zlatarni

F. BUDA,

Trst, Corso Garibaldi 35,
via Roma 16.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Josip Kerševani, Gorica,
Piazza Cavour št. 9.

Zaloga šivalnih strojev svetovnoznanih tovarov
„MUNDLOS“ in „PFAFF“, dvokoles originalnih
BIANCHI, gramofonov, samokresov, pušk in vseh
nadomestljivih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica:

GORICA — Piazza Cavour št. 5

Bencin „LAMP“

Bencin „LAMP“

Najboljši pletilni stroji nemške tovarne „Sandler & Graff“. Brezplačen pouk v umet-
nem vezanju in pletenju.

Telefon št. 415, Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA, CICLI

Valuta — tuji denar.

Dne 26. marca si dal ali dobil za

1 dolar	19.07
1 angl. funt	92.93
100 dinarjev	33.80
100 šilingov (avstr.)	269.25
100 češki kron	56.61
100 nemških mark	456
100 švic. frankov	370.—
100 franc. frankov	74.78
100 belga	266.20

Beneške obveznice 74.80; obveznice »Consolidato« 80.70.

Loterijske številke

dne 22. marca 1930.

Bari	5	28	1	43	81
Florenca	38	43	47	74	4
Milan	32	41	26	69	84
Neapelj	18	55	73	72	24
Palermo	55	48	3	23	50
Rim	10	76	66	24	87
Turin	45	87	65	40	66
Benetke	46	2	69	23	25

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek 31. marca: Ukve.

Torek 1. aprila: Postojna.

Sreda 2. aprila: Hrpelje.

Četrtek 3. aprila: Breginje.

Petek 4. aprila: Dutovlje.

Sobota 5. aprila: Nabrežina.

Cibejeva lekarna „Minerva“

TRST, PIAZZA S. FRANCESCO,

blizu nove sodnijske palače,
izdeluje:

BIOGLOBIN, krvni liker za slabokrvne ženske in otroke;

ČISTILNI SOK ZA KRI, z jodom, najboljšo pomladansko čistilno sredstvo za kri;

ČISTILNI ČAJ ZA KRI, čistilne kroglice za kri;

MENTHOSALYL, preizkušeno sredstvo proti revmatizmu, bolečinam v križu in plečih;

POLYENERGOL, krepčilno sredstvo proti oslavljenju živcev, pešanju, glavobolu in slabokrvnosti;

RINAPTOL proti izpadanju las;

KAMILČNI IZVLEČEK, ki podeli lasem zlato-rumeno barvo;

CREMA »MINERVA« za olepšanje kože in obraza, ni mastna;

FLUID ZA KONJE, redilni prah za živino.

Če naročite več blaga skupaj, pošljemo poštne prosto.

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,

bivši asistent za notranje bolezni,
sprejema vsak dan v **Gorici,**

PIAZZA VITTORIA (na Travniku)
(nasproti gostilne »Fiegl«.)

od 9. - 12. in 3. - 4.

Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v
Biljani v Brdih

Odgovorni urednik dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici,
Riva Piazzutta šte. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je: Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

ODDA se v najem dobro idoča gostilna v bližini občinske palače. Letno se iztoči pribl. 170 hektolitrov vina. Pojasnila daje lastnik Maks Štucin, trgovec in gostilničar. — Cerkno.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišek, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

V najem oddam gospodarsko poslopje z obširnimi zemljiščem poleg Trsta. — Naslov je pri tržaški podupravi.

Velika zaloga škropilnikov, razpršilnikov, žveplalnikov, mehov, kotlov itd. — Sprejemam vsa popravila. — Alojz Leban, kotlarski mojster v Gorici, via Morelli 15.

Vajenca iz goriške okolice sprejemam v trgovino. — Naslov pove uprava.

Vse pogrebne predmete: vsakovrstne rakve, vence, sveče itd. dobite vedno 20 odstotkov cene kot drugod pri Josipu Saksidi, Dornberg šte. 3, skladišče šte. 4.

Prodajam 50 panjev, konje, elektr. akumulatore, dinamo. — Tomaj 47.

Zlatnino in srebrnino, staro, kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Šofer z državnim patentom išče službe. — Naslov pri upravi.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni *Wokulst*, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. šte. 7.

Želim se seznaniti zaradi ženitve z gospodom starim 35—50 let, ki ima nekaj gotovine. Sem sama in imam lastno trgovino. Samo resne ponudbe, če mogoče s sliko, katero vrnem, naj se pošljejo na upravo »Novega lista« pod geslom »Resnost«.

Najboljše belo in črno vino, žganje, izborne likerje, marsalo in vermut dobite po ugodnih cenah in tudi v manjših količinah v Gorici, via Ascoli 31, blizu Piazza de Amicis (na Kornu). Nasl. Dav. Bolaffio.

126 Žnideršičevih panjev prodam. Cena po dogovoru. Naslov je pri upravi.

Jajca za valenje (bele pasme »Leghorn«) se dobe pri Perutninskem zavodu v Hraščah pri Postojni. Kos po 2 liri. — Kokoši znesejo po 280 do 300 jaje letno.

Prodajam posestvo Josipa Fona iz Trnova pri Kobaridu šte. 37, obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja, dvorišča, vrta, njiv, travnikov in gozdov; vse v najlepšem stanju. Njiv je 1 ha 26 a, travnikov 7 ha 72 a, gozda 20 a in vrta 252 m². Voda je v hiši. Za ceno in pogoje se obrnite na lastnika.

Zavod sprejme hlapca, ki se razume tudi v trtoreji. Več pove uprava lista.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Prodajam hišo s sedmimi sobami, dvema kuhinjama, dvema kletama, zalogo pri hiši, z električno razsvetljavo, ob državni cesti Trst — Reka, primerno za kakršnokoli trgovino, pod ugodnimi pogoji. — Race, Hrpelje-Kozina.

Krasne, nove orgle z 10 ped. registri prodam. Cena 16.500 lir. Ogleda si jih lahko vsakdo. Več pove tovarna Ivan Kacin, v Gorici, Piazza N. Tommaseo 29.

V Ajdovščini, zraven cerkve, prodajam vsakovrstno stavbeno opeko, šamot opeko za štedilnike, majolične plošče in raznovrstne cementne izdelke po najugodnejših cenah. — Žnideršič.

Rihenberška gospodarska zadruga naznanja, da je otvorila v Ajdovščini zalogo lastnega vinskega pridelka.

Prodajam se ali da v najem Žnideršičeva hiša v Matenji vasi, z vsem gospodarskim poslopjem, pripravna za vsako kupčijo in gostilno. Poleg hiše sta dva lepa, velika vrta in eden manjši. Pojasnila daje Fr. Dekleva, Slavina, p. Prestranek.

Prodajam se dober čevljarski šivalni stroj. — Trgovina Šorli — Tolmin.

Ker opustim obrt, prodam dobro ohranjen, malo rabljen čevljarski šivalni stroj; cena po dogovoru. — Ivan Žgur, Lozice 53, p. št. Vid pri Vipavi.

Prodajam malo rabljen motor Fordson in stiskalnice za seno ali slamo. Kupim mladega čuječega psička, majhne pasme. Naslov je pri upravi.

Mlad trgovec želi znanja z gospodično, ki ima veselje do trgovine in primerno gotovino. Resne ponudbe pošljite na upravo lista pod geslom »Tajno«.

Pouk v krojenju, šivanju, vezenju in izdelovanju cvetlic se bo pričel 5. aprila. Trst, Donda, Lavatoio 5.

Prodajam hišo s petimi sobami in majhnim zemljiščem v Gorici; lega je krasna, cena 22.000 lir. — Naslov pri upravi.

VOLČE.

Občni zbor »Kmečke posojilnice« bo v nedeljo dne 30. marca ob treh popoldne v župnišću. — Dnevni red: 1. poročila, 2. odobritev računa, 3. volitev načelstva in nadzorstva.

Načelstvo.

Zlatarna - urarna.

G. STEINDLER - TRST

via G. Gallina 2. — — — — — Telef. št. 74-11
Izbira darov za

poroke, krste in godove.

Popravlja ter izboljšuje zlatnino in srebrnino.